

સ્વર્ગસ્થ પૂજ્ય કર્મસિંહજી સ્વામી સ્મારકમાળા મણ્ડકો ૬ કો.

સામાયિક, પ્રતિક્રમણ-મૂલ

અને

પ્રકીર્ણ સંજ્ઞાઓ.

સંપ્રાહક—

મુનિ રત્નચંદ્રજી.

પ્રકાશકો:—

શાહ દેવજી રાઘવજી

શાહ જીવત ધનજી

કચ્છ-ભુજ પુર.

૧૨૮૪૩

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૮૪૩ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ શામાધિક, પ્રતિકુમાર - શ્રી

વિષય ૫૩૪ : ૫

સ્વર્ગસ્થ પૂજ્ય કર્મસિંહજી સ્વામી સ્મારકમાળા મણકો ૬ કો.

સામાયિક, પ્રતિક્રમણ-મૂલ.

અને
પ્રકીર્ણ સજ્જાઓ.

સંગ્રાહક—

યુવાચાર્ય મહારાજશ્રી નાગચંદ્રજી સ્વામિના શિષ્ય-
મુનિ રત્નચંદ્રજી.

પ્રકાશકો:—

શાહ દેવજી રાઘવજી

શાહ જીવત ધનજી

કચ્છ-ભુજપુર.

આવૃત્તિ-ચોથી, પ્રત-૧૮૦૦.

વીર સંવત ૨૪૫૫] વિક્રમ સંવત ૧૯૮૫ [ઈસ્વી સન ૧૯૨૯

મુરત—ખપાડીયા ચકલા, લક્ષ્મીનારાયણની વાડીમાં આવેલા
જેન વિજય પ્રી. પ્રેસમાં મુલચંદકસનદાસ કાપડીયાએ છાપ્યું.

કિંમત-પઠન પાઠનાદિ-સદુપયોગ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ

ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ ૪૪૨૪૩

અર્પણ

સામાયિક-પ્રતિક્રમણના રહસ્યની

સંવૃદ્ધિ ઇચ્છનાર મુમુક્ષુ-

જૈન બાંધવો-

પ્રતિ

આ પુસ્તક સમર્પણ હેા !

ઉદ્દેશ:—

કુન્દ છ ભુજપુર નિવાસી સ્વર્ગસ્થ શાહ,
નરશી વિધાની વિધવા સ્વર્ગવાસી પુરીબાઈના
સ્મરણાર્થે તેમના તરફથી અમે તેમના ટ્રસ્ટી-
ઓએજાન ખાતા માટે કાઢેલી રકમમાંથી સામાયિક
પ્રતિક્રમણ શિખનાર મુમુક્ષુ જનોને પદનાર્થે આ
સામાયિક પ્રતિક્રમણનું પુસ્તક છપાવી પ્રસિદ્ધ
કરેલ છે. ટ્રસ્ટીઓ:—

શાહ દેવજી રાઘવજી તથા જેવત ધનજી.

કુન્દ-ભુજપુર.

સંવત ૧૯૮૫ના કાર્તિક કૃષ્ણ દશમી.

બે બોલ—

અત્યાર સુધીમાં ઘણાં સામાયિક પ્રતિક્રમણનાં છપાયેલ
પુસ્તકોમાં પ્રાયઃ શબ્દ શુદ્ધિ માટે ઓછું ધ્યાન
આપવામાં આવ્યું છે. ખાસ કરી અભ્યાસનાં
પુસ્તકોમાં શબ્દાદિ શુદ્ધિ માટે પૂરતું
ધ્યાન રાખવું જોઈએ.

યતઃ—“શબ્દાદર્થશુદ્ધિઃ અર્થશુદ્ધેઃ । પદાર્થનિશ્ચયઃ ।
પદાર્થનિશ્ચયાભિશ્રેયસઃ સિદ્ધિઃ ॥ ”

અર્થાત્—શબ્દથી અર્થની શુદ્ધિ, અર્થની શુદ્ધિથી
પદાર્થ (તત્ત્વ) નો નિશ્ચય થવા પામે અને તત્ત્વના નિશ્ચયથી
મોક્ષની સિદ્ધિ થાય છે, માટે શબ્દાદિ શુદ્ધિ વિગેરે અનુક્રમે
મોક્ષનું કારણ બને છે.

આ પુસ્તકમાં શબ્દ શુદ્ધિ માટે વ્યાકરણના નિયમોને
અનુસરી પૂરતું ધ્યાન રાખવા પ્રયત્ન એવેલ છે, છતાં
છદ્મસ્થપણાને લઈ થયેલી શબ્દ અશુદ્ધિ રૂપ સ્ખલના
માટે વિદ્વદ્વર્યો સૂચના કરશે તો સામાર દ્વિતીયાવૃત્તિમાં
તે ભૂલો સુધારી લેવાશે.

સંવત ૧૯૮૫ના આપાદ }
કૃષ્ણ પંચમી રાત્રીવાર }
(કચ્છ અંજાર)

સુરેષુ કિં બહુના,

મુનિ રતનચંદ્રજી.

॥ ॐ श्रीवीर, श्री गुरवे नमः ॥

श्री सामायिक विषये श्लोकयुग्मम् ॥

शादूलविक्रीडितम् ॥

श्रीसामायिकमस्ति मङ्गलमयं सामायिकं संश्रयेद्,
मोक्षश्रीश्च सदैव या सुखकरा सामायिकेनाप्यते ।
सर्वेषु प्रथमो भवेत् नृभवः सामायिकैव सः,
सर्वेचाभयवन्त इन्द्रियधराः सामायिकात्संस्मृताः ॥१॥
श्री सामायिकसद्व्रतस्य करणे चित्तस्थितिर्जायते,
रौद्रार्त्तादिकदूषणस्य विरतिः सामायिकेऽस्मन्मता ।
यत्नं तत्र च शुद्धभावसहितं भद्रंकरे तद्व्रते,
तीर्थेशैः प्रविकीर्त्तिते समतया कुर्वन्तु भोः सज्जनाः ॥२॥

भावार्थ—सामायिक વ્રત એ દુનિયાનાં સર્વ મંગલિકો કરતાં ઉત્તમોત્તમ મંગલિક છે, માટે તેનો આશ્રય કરવો એ દરેક મુમુક્ષુજનોને આવશ્યક છે. સામાયિક વડે શાશ્વત સુખ આપનારી મોક્ષ લક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. સર્વ જીવોમાં મનુષ્યનો જીવ માત્ર સામાયિક=સમજાવ વૃત્તિ રાખવા માટેજ મળેદો છે. સામાયિક વ્રતના પ્રતાપે સર્વ પ્રાણિઓ અભય-ભય રહિત બને છે. નિયમિત સામાયિક કરનારની ચિત્તવૃત્તિ સ્થિર થાય છે, માટે હે સજ્જનો ! તીર્થંકરોએ કરમાવેલ કલ્યાણકારી એવા આ સામાયિક વ્રતને વિષે આર્તરોદ્રાદિક દુષ્ટ ધ્યાનને દૂર કરીને સમતા પૂર્વક શુદ્ધ જીવ સહિત પ્રયત્ન કરો. ॐ શાંતિ.

શ્રી નાગેન્દુગુરુપાદરજ સુધિ રત્નચંદ્રજી.

શુદ્ધિપત્ર

પાનું.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ
૨	૫	ખહં	ખહં
૩	૧૫	સિદ્ધં	સિદ્ધિં
૩	૧૭	સાવધ	સાવધ
૪	૫	કરંતેપિ	કરંતંપિ
૪	૭	સ્વીકાર્યા	સ્વીકાર્યા
૧૦	૬	આર્યા	ગીતિ
૧૧	૪	નામનું	નામનો
૧૫	૧૦	થાણાંઘવાયાઓ	પાણાંઘવાયાઓ
૧૬	૧૯	તનહડે	તેનાહડે
૧૯	૨૩	વાણિજ્યે રસવા	વાણિજ્યે, કેસ- વાણિજ્યે, રસવા
૨૪	૧૫	માણમં	મણમં
૨૫	૭	સમક્તિ પૂર્વક,	સમક્તિ પૂર્વક, પાંચ પાઠ
૨૮	૫	દિઠ્ઠિવિપ્પરિયા	દિઠ્ઠિવિપ્પરિયા
૨૮	૫	પાણુ ભોપણુ	પાણુ ભોયણુ
૨૮	૧૫	રચસંસદ્દાએ	રચસંસદ્દહાએ
૨૯	૧૯	કોહકસાએણું	કોહકસાએણું, મા- ણુકસાએણું
૩૦	૩	ભુત કહાએ,	ભત્ત કહાએ,
૩૦	૪	ઝાણેહિ	ઝાણેહિં
૩૦	૧૮,	નીલવેસ્સાએ	નીલવેસ્સાએ
૩૦	૩૨	પડિમાંહિ	પડિમાંહિં
૩૧	૬	ખપકખેહિ	ખપકખેહિં
૩૧	૧૯	ધોસહીણુ	ધોસહીણું
૩૧	૨૧	સજ્જાંઘએ	સજ્જાએ
૩૩	૬	સમુદ્દેસુ	સમુદ્દેસુ
૩૩	૯	યમણસા	મણસા ય
૩૪	૧૯	કંચનવાણી	કંચનવરણી
૩૪	૨૧	સંહાણના	સંહાણના
૩૫	૧૨	સંબંધ	સંબંધી
૩૦	૧૧	નવવાનિ	નવવારે

(૨)

૪૦	૧૩	ઐરાવત	ઐરવત
૪૧	૨૧	દ્રઢર્મી	દઢધર્મી
૪૩	૫	બોલી	બોલી કાઠિસગ્ગ પાળવો, એક લોગસ શુધ્ધે સાદે બોલી
૪૪	૧૫	ભોગુણં	ભોગેણં
૪૫	૧૪	મહત્તા	મહત્તરા
૪૭	૯	આણાએ આરાહિયં	આરાહિયં આણાએ
૪૮	૫	કાયેણુ	કાએણુ
૪૮	૧૩	કાયણુ	કાએણુ
૪૮	૧૪	નંદામિ,	નિંદામિ,
૪૮	૧૭	આસ્ત્રવ	આસવ
૪૯	૧	અખંભ	અખંભં
૫૨	૧૫	પાત્રા	માત્રા
૫૨	૧૬	પરિયાવહીના	ઈરિયાવહીના
૫૩	૮-૧૦	બોલાવો	બોલવો
૫૬	૭	છવ શકે	છવશકે
૫૬	૨૦	રોકે	રોકે
૫૯	૧૦	ધર્મવૃદ્ધિ	ધર્મવૃદ્ધિં
૬૧	૨૦	હંતો	હંતો
૬૨	૩	જિણુદં	જિણુદં
૬૨	૩	કદં	કદં
૬૨	૧૦	શાંતિ	શાંતિં
૬૨	૧૪	સાહી	સાહી
૬૩	૩	તે તો	તેતો
૬૩	૭	નાદં,	નદિ,
૬૩	૧૦	અંગ તહેને	નેહર થયા
૬૪	૧૪	ધમ	ધર્મ
૬૪	૧૯	ગુભ	ગુણુ
૬૬	૧૧	નાહિં;	માંહિં;
૬૭	૧૩	મુનિવગ	મુનિવગ
૬૯	૨૦		કલ્યાણુશ્ચ સ્વામી
૭૨	૩	ક્રીડીતમ્	ક્રીડિતમ્

ॐ શ્રી વીર !

શ્રી સામાયિક સૂત્ર.

પાઠ ૧ લો.

પંચપરમેષ્ઠો (નવકાર) મંત્ર.

નમો અરિહંતાણું, નમો સિદ્ધાણું, નમો આયરિયાણું,
નમો ઉવજ્જાયાણું, નમો લોએ સંવસાહૂણું.

ચૂતિકા.

(પંચપરમેષ્ઠિ-માહાત્મ્ય.)

એસો પંચ નમુક્કારો, સંવપાવપણાસણો;
મંગલાણું ચ સંવેસિં, પઠમં હવર્ધ મંગલં. ૧.

પાઠ ૨ જો.

(પાંચ પદને વંદન કરવાનો વિધિ.)

તિક્ષુત્તો, આયાહીણ, પયાહીણું, વંદામિ, નમં-
સામિ સક્કારેમિ, સમ્માણેમિ, કલ્લાણું, મંગલં, દેવયં,
ચેધયં, પજ્જુવાસામિ.

પાઠ ૩ જો.

(સામાયિક નિમિત્તે ધર્મસ્થાનકે જતાં રસ્તામાં થયેલ
અયત્નાનું નિવર્તન કરવા માટે ધરિયાવહી, પ્રતિક્રમણરૂપ.)

ઈચ્છામિ, પડિક્કમિઉં. ધરિયાવહિયાએ, વિરાહણાએ,

ગમણાગમણે, પાણક્રમણે, ખીયક્રમણે, હરિયક્રમણે, ઓસા-^૧
 ઉત્તિંગ, પણગ, દગ, મટ્ટી, મકડા, સંતાણા, સંક્રમણે,
 જ, મે, જીવા, વિરાહિયા, એગિંદિયા, બેઈંદિયા, તેઈંદિયા,
 ચઉરિંદિયા, પંચિંદિયા, અલિહયા, વતિયા, લેસિયા,
 સંઘાઈયા, સંઘટ્ટિયા, પરિયાવિયા, કિલામિયા, ઉદ્દવિયા,
 ઠાણાઓ ઠાણું, સંકામિયા, જીવિયાઓ, વવરોવિયા, તસ્સ
 મિચ્છામિ દુકકડં.

પાઠ ૪ થો.

(ત્રીજા પાઠમાં કરાયેલી પાપની આસોચના, તેની વિશેષ
 શુદ્ધિ કરવા માટે, કરાતા કાયોત્સર્ગ [દેહાધ્યાસ રહિત
 થવાની ભૂમિકા] ના આગાર (અપવાદ ૩૫)

તસ્સ ઉત્તરી કરણેણું, પાયચ્છિત્ત કરણેણું, વિસોહી
 કરણેણું, વિસક્ષીકરણેણું, પાવાણું, કમ્માણું, નિગ્ધાયણુદ્દાઓ,
 ડામિ (કરેમિ) કાઉસગ્ગં, અન્નત્થ, ઊસસિઓણું, નીસ-
 સિઓણું, ખાસિઓણું, છીઓણું, જંભાઈઓણું, ઉદુઓણું,
 વાય-નિસગ્ગેણું, ભમલ્લિઓ, પિત્તમુચ્છાઓ, સુદુમેહિં,
 અંગ સંચાલેહિં, સુદુમેહિં, ખેલ સંચાલેહિં, સુદુમેહિં,
 દિદ્ધિસંચાલેહિં, એવમાધઓહિં, આગારેહિં, અલગ્ગો,
 અવિરાહિઓ, હુજ્જ, મે, કાઉસગ્ગો, જવ, અરિહંતાણું,
 ભગવંતાણું, નમુકારેણું, ન, પારેમિ, તાવ, કાયં, ઠાણેણું,
 મોણેણું, ઝાણેણું, અપ્પાણું, વોસિરામિ.

૧. 'ઓસા' થી માંડી 'સંતાણા' સુધી 'સંક્રમણે' શબ્દનો
 સંબંધ છે.

પાઠ ૫ મો.

(કાર્યોત્સર્ગ ક્યાં પછી, ચોવીશ તીર્થ કરની સ્તુતિ ૩૫.)

* લોગસ્સ ઉજ્જયિનગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે, અરિહંતે કિત્તધસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી, ૧. *ઉસલમજ્જિયં ચ વંદે, સંભવમભિનંદણં ચ સુમધં ચ; પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણં ચ ચંદ્રપ્પહં વંદે, ૨. સુવિહિં ચ પુદ્ગલં, સીયલ-સિન્નજંસ વાસુપુન્નજં ચ; વિમલમણ્ણંતં ચ જિણં, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ, ૩. કુન્થું અરં ચ મહિન્નં, વંદે મુણિ સુન્વયં નમિજિણં ચ; વંદામિ રિદ્ધિનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણં ચ, ૪. એવં મએ અભિશ્ચુયા, વિહૂયરયમલા પહીણુ જરમરણા; ચઉવીસંપિ જિણુવરા, નિત્થયરા મે પસીયંતુ, ૫. કિત્તિય, વંદિય, મહિયા, જ, એ, લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા; આરૂગ્ગયોહિલાલં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ, ૬. ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આધગ્ગેસુ અહિયં પયાસયરા; સાગર વર ગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધં મમ દિસંતુ. ૭.

પાઠ ૬ ઠો.

(ચોવીશ તીર્થ કરની સ્તુતિ ક્યાં બાદ, સાવધ વ્યાપારના ત્યાગરૂપ સામાયિકની પ્રતિજ્ઞા.)

દ્રવ્ય થકી સાવજ્જ જોગ સેવવાના પચ્ચખાણુ, ક્ષેત્ર

* ગાથા ૧ લી અનુપ્રુપમાં છે. * ગાથા ૨ છ થી, સાતમી સુધીનું આર્યામાં છે.

થકી આખા લોક પ્રમાણે, કાલ થકી એ ઘડી સુધી, લાવ-
થકી, આઠ કેટિએ ઉપયોગ સહિત, કરેમિ ભંતે, સામાયિક,
સાવજજાનેગં, પચ્ચક્ખામિ, જાવનિયમં, પજ્જુવાસામિ,
હુવિહં, તિવિહેણું, ન, કરેમિ, ન, કારવેમિ, મણેણું વાયાએ
કાયેણું, કરતેપિ, નાણુજાણામિ, વાયાએ, કાયેણું, તસ્સ ભંતે
પડિક્કમામિ, નિંદામિ, ગરિહામિ, અપ્પાણું, વોસિરામિ.

પાઠ ૭ મો.

(સામાયિક સ્વીકાર્યા પછી સિદ્ધપદ પ્રાપ્તિની ઉચ્ચ ભાવના
પૂર્વક, અરિહંત-સિદ્ધની સ્તુતિ રૂપ) શકંસ્તવ-નમુત્થુણં.

નમુત્થુણું, અરિહંતાણું, ભગવંતાણું, આર્યગરાણું,
તિથયરાણું, સયં સંબુદ્ધાણું, પુરિસુત્તમાણું, પુરિસસીહાણું,
પુરિસવરપુંડરીયાણું, પુરિસવરગંધ હત્થીણું, લોગુત્તમાણું,
લોગનાહાણું, લોગહિયાણું, લોગપ્પઠવાણું, લોગપજ્જાણેયગરાણું,
અલયદયાણું, ચક્રબુદ્ધયાણું, મગ્ગદયાણું, સરણુદયાણું, જીવ-
દયાણું, ખેહિદયાણું, ધમ્મદયાણું, ધમ્મદેસયાણું, ધમ્મ-
નાયગાણું, ધમ્મસાર હીણું, ધમ્મવર ચાઉરંત, ચક્કવટ્ટીણું,
દ્વીવો તાણું, સરણુગઠ પઠઠાણું અપ્પહિહયવરનાણુદંસણુ
ધરાણું, વિયદ્ધઉમાણું, જિણાણું, જાવયાણું, તિન્નાણું,
તારયાણું, બુદ્ધાણું, ખેહયાણું, મુત્તાણું, મોચગાણું, સંવવ્નૂણું,
સંવદ્ધરિસીણું, સિવ, -મયલ, -મરૂય, -મણુંત, -મકંખય, -મવા-
ખાહ, -મપુણુરાવિત્તિ-સિદ્ધિ-ગઠનામધેયં, ઠાણું, સંપત્તાણું,
નમો જિણાણું નિયમયાણું.

બીજું નમુત્યુણું.

બીજું નમુત્યુણું; જયવંતા, તીર્થંકર કેવલી મહારાજને
કરું છું. નમુત્યુણું; અરિહંતાણું, ભગવંતાણું, ભવ દૂષણું,
સંપાવિહિં, કામાણું, નમો જિણુણું, જિયલયાણું.

ત્રીજું નમુત્યુણું.

ત્રીજું નમુત્યુણું; મહારા ધર્મશુર, ધર્માચાર્યને કરું છું-
પૂજ્યપાદશ્રી (પોતાના ધર્મશુરતું નામ બોલવું) ને કરું છું-
તે સ્વામિનાથ કેવા છે? પાંચ મહાવ્રતના પાલનાર, છઠ્ઠા
રાત્રિ ભોજનના ત્યાગી, પાંચ સમિતિએ સમિતા, ત્રણ
ગુપ્તિએ ગુપ્તા, છકાયના નાથ, છકાયના પીયર, સાત ભયના
ટાલણુહાર, આઠ મદના ગાલણુહાર, નવવાડ વિશુદ્ધ પ્રહ્લ-
અચર્યના પાલક, દશવિધ યતિ ધર્મના આરાધક, બારે ભેદે
તપસ્યાના કરનાર, સત્તર ભેદે સંજમના પાલનાર, અઠાર
પ્રકારે અપ્રહ્લઅચર્યના ટાલણુહાર, વીશ અસમાધિ દોષના
વર્જણુહાર, એકવીશ સખલા દોષના ટાલક, બાવીશ પરિપહ્નના
જીતનાર, સત્યાવીશ સાધુજીના ગુણે કરી સહિત છે. એ
આદિ અનેક ગુણેકરી સહિત છે. તે સ્વામિને વારંવાર
નમસ્કાર હોજો.

પાઠ ૮ મો.

(સામાયિક પાળવાનો વિધિ.)

સામાયિક વ્રતમાં થયેલ અવિધિની શુદ્ધિ કરવા માટેનો

વિધિપાઠ ૧ લો.

એકવા નવમા, સામાયિક વ્રતના, પંચ અઠ્યારા,

જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા, તંજહા તે આલોઉં છું. મણુ
દુપ્પણિહાણે, વય દુપ્પણિહાણે, કાય દુપ્પણિહાણે, સામા-
ઈયસ્સ સઈ, અકરણ્યાએ, સામાઈયસ્સ, અણુવક્રિયસ્સ, કર-
ણ્યાએ, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

વિધિપાઠ ૨ જો.

સામાઈયં, સમકાએણં, કાસિયં, પાલિયં, તિરિયં,
કિદ્દિયં, સોહિયં, આરાહિયં, આણુએ, આણુપાલિયં, ન
ભવઈ, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

વિધિપાઠ ૩ જો.

સામાયિકમાં, દશ દોષ મનના, દશ દોષ વચનના,
બાર દોષ કાયાના, એ બત્રીશ દોષમાંથી, જે કોઈદોષ લાગ્યો
હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

વિધિપાઠ ૪ થો.

સામાયિકમાં ^૧સ્ત્રીકથા, લત્તકથા, દેશકથા, રાજકથા એ
ચાર કથામાંથી કોઈપણ કરી હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

વિધિપાઠ ૫ મો.

સામાયિકમાં, આહારસંજ્ઞા, લયસંજ્ઞા મૈથુનસંજ્ઞા, પરિ-
ગ્રહસંજ્ઞા, એ ચાર સંજ્ઞામાંથી, કોઈ સંજ્ઞા કરી હોય તો,
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

વિધિપાઠ ૬ હો.

સામાયિકમાં, અતિકમ, વ્યતિકમ, અતિચાર, અના-
ચાર, જાણુતાં, અજાણુતાં, મનેં, વચનેં કાયાએં કરી, જે કોઈ
દોષ લાગ્યો હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

^૧ સ્ત્રીઓએ ' પુરૂષ કથા ' એ શબ્દ બોલવો.

વિધિપાઠ ૭ મો.

સામાયિક વિધિએ લીધું, વિધિએ પાડ્યું, વિધિએ કરતાં, અવિધિ આશાંતના, થઈ હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

વિધિપાઠ ૮ મો.

સામાયિકમાં, કાનો, માત્રા, મિંડી, પદ, અક્ષર, ગાથા, હ્રસ્વ, દીર્ઘ, ઓષ્ટુ, અધિકું, વિપરિત, લણાયું હોય તો, અનંતા, સિદ્ધ, કેવલી, ગુરુ, આત્માની સામે તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

ઇતિ સામાયિક સૂત્ર મૂલ સંપૂર્ણ.

સામાયિક આદરવાનો વિધિ.

પ્રથમ ધર્મ જગ્યામાં પ્રવેશ કરતાં, ત્રણવાર 'નિસીહિ' શબ્દ કહેવો. સાધુ સાધ્વીની હાજરી હોય તો, તેમને વિધિ-પૂર્વક વંદના કરવી. પછી સામાયિકને યોગ્ય એવાં સામાયિકનાં ઉપકરણોનું પંડિલેહણ કરી ચાર હાથનું શુદ્ધ કપડું પહેરવું અને પાંચ હાથનું ઓઢવું. જમીન જોઈ પૂંજ, પાથરણું પાથરવું, મુહપત્તિ બાંધવી, સાધુ કે સાધ્વીની હાજરી હોય તો, તેમની સન્મુખ ઉભા રહી, બે હાથ જોડી, શાંત ચિત્તથી નિચેનાં સામાયિક સૂત્રો લણવાં. વ્યાખ્યાન વંચાતું હોય તો, બેશીને કહેવાં.

પ્રથમ નવકાર, તિકષ્ણોત્તો, ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉં, તસ્સ-ઉત્તરી, એ ચાર સૂત્રો બોલ્યા પછી કાયાને સ્થિર રાખી

‘કાઉસ્સગ્ગ’ કરવો. મનમાં ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉંના પાઠનું ચિંત્વન કરવું. પાઠ પૂરો થયે, એક નવકાર કહી ‘નમો અરિહંતાણુ’ બોલી કાઉસ્સગ્ગ પાળવો. ત્યારપછી લોગસ્સ બોલવું. ગુરૂ હોય તો તેમને અગર પૂર્વ યા ઉત્તર દિશા તરફ ત્રણ વાર પાંચ અંગ નમાડી, વંદના કરી, સામાયિકની (જેટલી ઘડી કરવી હોય તેટલી) આજ્ઞા માગી, દ્રવ્ય થકીનો પાઠ બોલવો. અને ત્યારપછી ડાબો ઠીચણ ઉભો રાખી, જમણો ઠીચણ ધરતીએ સ્થાપી, સિદ્ધ-અરિહંત-ગુરૂની સ્તુતિ રૂપ ત્રણ નમુત્થુણું કહેવાં. સમભાવે ધાર્મિક વૃત્તિમાં (વ્યાખ્યાન શ્રવણ, અભ્યાસ, વાંચન, મનન-ઈત્યાદિક પ્રવૃત્તિમાં) બે ઘડી અથવા સામાયિકનો વખત પૂરો કરવો.

સામાયિક પાળવાનો વિધિ.

ત્રણ નવકાર, તિક્કબુત્તો, ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉં, તસ્સ ઉત્તરી, ઇરિયા વહિયાનો, કાઉસ્સગ્ગ, લોગસ્સ, પાળવાના વિધિના આઠ પાઠ અને ત્રણ નમુત્થુણું આટલું બોલી જવું.

વિધિ સંપૂર્ણ.

શ્રી પ્રતિક્રમણ વિષયે.

અનુદુષ્-લઘુત્વં પ્રાપ્યતે येन, कर्मभारः प्रलायते ।

यदवश्यं विधेयं हि, तदावश्यकमुच्यते ॥१॥

ભાવાર્થ—જે ક્રિયાવડે જીવાત્મા કર્મના સમૂહને દૂર કરી લઘુતા [હળુકર્મીપણું] પ્રાપ્ત કરી શકે અને જે ક્રિયા, આત્માર્થીને સાંજ સવાર અવશ્ય કરવાની કરજી

છે, તે ક્રિયાને શાસ્ત્રકારોએ ‘આવશ્યક’ યાને ‘પ્રતિક્રમણ’ સંબોધેલ છે. ૧.

વસંતતિલકા—આવશ્યકં हि करणीयमहोनिशं यत,
स्वात्मोन्नति भवति सद्गुरुसेवनेन ।
पापात्प्रतिक्रमणमस्तु विमुक्तिकारि,
द्रव्येण भावसहितेन च बोधयुक्तम् ॥૨॥

ભાવાર્થ—સદ્ગુરુ સેવા તેમજ તેમનાં વચનને અનુ-
સરવા પૂર્વક, દ્રવ્યભાવ સહિત (માત્ર પોપટની પેઠે પઢી
જવા રૂપ નહિ), પરંતુ પ્રત્યેક પાઠ, વાક્ય, અને શબ્દ શા
માટે છે? અને તે શીખવાથી કે બોલવાથી શો લાભ
થાય છે? આ વિગેરેની સમજપૂર્વક અને અંતરના ઉદ્ધાસ
સહિત) પાપ થકી પાછા હટવા રૂપ અથવા પાપથી મુક્ત
કરાવનાર, એવું ‘પ્રતિક્રમણ’ યાને અવશ્ય કરવા લાયક
એવી ‘આવશ્યક ક્રિયા’ અહિર્નિશ દરેક મુમુક્ષુજને કરવી
જોઈએ. ૨.

શિખરિણી—अनादि प्राप्तोऽयं प्रमदवशतो दुःखजनको,
य आत्मस्वातन्त्र्यं विघटयन्नि दुष्कर्मकटकः ।
अवश्यं तं हन्तुं त्रिकरणविशुद्धया करणीया,
स्वकीयौन्नत्यर्थं स्वगुणरतिः पापविरतिः ॥૩॥

ભાવાર્થ—અનાદિ કાળથી પ્રમાદને વશ થઈ, આત્મ
ભાન ભૂલી જવાથી આ જીવાત્મા જન્મ જરા ને મરણાદિક
હઃખોતું કારણ અને આત્મિક સ્વતંત્રતાને લૂંટનાર એવા
કર્મકટક વડે ઘેરાયેલો છે. એ કર્મકટકને હણવા માટે અગર

તેનાથી મુક્ત થવા માટે અને પોતાના આત્માની ઉન્નતિ કરવા માટે, મન, વચન અને કાયાની નિર્મળતા પૂર્વક, આત્મિક ગુણો-જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રની રમણુતા, તેમજ અઢાર પાપ સ્થાનક રૂપ આશ્રવથી વિરમવા રૂપ, ‘આવશ્યક ક્રિયા’ કરવાની ખાસ આવશ્યકતા છે. ૩.

આર્યા-કૃતપાપોઽપિ મનુષ્ય, આલોચ્ય નિન્દિત્વા ગુરુસકારો ।
ભવત્યતિરેકલઘુકો, દૂરાપહૃતભાર ઇવ ભારવહઃ ॥૪॥

ભાવાર્થ—પાપનો કરનાર એવો પણ મનુષ્ય, ગુરુ ખાસે પોતાનાં કરેલાં પાપને પ્રકાશ કરતો તથા પાપ માટે ખરા અંતઃકરણ પૂર્વક પશ્ચાત્તાપ કરતો ચાને ‘મિચ્છામિ દુક્કડં’ હેતો થકો, જેમ ભારવાહક ભાર ઉતારી હળવો થાય, તેમ [તે પણ ઉક્ત રીતે પ્રતિક્રમણ કરતો થકો] કર્મ રૂપ ભારે કરીને હળવો થાય છે. ૪.

નાગેન્દુ ગુરુપાદરજ મુનિ રતન.

॥ ૐ ॥

શ્રીઆવશ્યક (પ્રતિક્રમાણુ) સૂત્ર.

મૂલ.

સામાયિક નામનું પ્રથમ આવશ્યક.

જ્ઞાન, દર્શન, આરિત્ર અને તપને વિષે યથાશક્તિ, વીર્યનો સદુપયોગ ન કરવાથી, પ્રમાદ વશથી જે અતિચારો લાગેલા હોય, તેની આલોચના રૂપ—

પાઠ ૧ લો.

ઉભા થઈ, ગુરૂ આદિકને સવિનય વંદન કરી, પહેલા આવશ્યકની આજ્ઞા માગવી. ત્યારપછી ‘ઇન્ધ્રિયામિણું ભંતે’ નો પાઠ નીચે પ્રમાણે બોલવો:—

ઇન્ધ્રિયામિણું, ભંતે ! તુભેહિં, અબ્હાણુત્રાયસમાણે, ^૧દેવસિયં, પકિષ્મણું, ઠાએમિ, દેવ^૨સિય, જ્ઞાન, દર્શન, આરિત્ર, તપ, અતિચાર, ચિંતવનાર્ય, કરેમિ, કાઉત્સર્ગં.

(‘એમ આજ્ઞા માગી’ એટલું બોલીને ‘એક નવકાર’ અને ‘કરેમિ ભંતે’ નો પાઠ બોલવો. ત્યારબાદ નીચે પ્રમાણે પાઠ ૨ જે બોલવો.)

૧. જ્યાં જ્યાં ‘દેવસિયં’ શબ્દ હોય ત્યાં ત્યાં રાત્રિ સંબંધી પ્રતિક્રમણ કરતાં ‘રાધ્યં’ બોલવું. પક્ષી પ્રતિક્રમણ કરતાં ‘દેવસિયં પકિષ્યં’ બોલવું. ચોમાસી-પ્રતિક્રમણ કરતાં ‘દેવસિયં પકિષ્યં ચઉમ્માસિયં’ બોલવું. અને સંવત્સરી-પ્રતિક્રમણ કરતાં ‘દેવસિયં સંવચ્છરિયં’ બોલવું.

૨. દેવસિયને બદલે-રાધ્ય, દેવસિય-પકિષ્ય, દેવસિય-પકિષ્ય-ચઉમ્માસિય, અને દેવસિય સંવચ્છરિય, એ પ્રમાણે બોલવું.

પાઠ ૨ જો.

ધૃષ્ટામિ, ઠામિ કાઠિસ્સગ્ગં (અથવા આલોઉં) જો એ
 ૧ દેવસિયો, અઠયારો, કઓ, કાઠયો, વાઠયો, માણસિયો,
 ઉસ્સુત્તો, ઉમ્મગ્ગો, અકપ્પો, અકરણિન્નજો, હજ્જાઓ, હુવ્વિ-
 ચિંતિઓ, અણુયારો, અણિચ્છિયવ્વો, અસાવગ-પાઉગ્ગો,
 બાણેતહ, ઢંસણે, ચરિત્તાચરિત્તે, સુએ સામાઠયે, તિન્હં
 ગુત્તીણું, ચઉન્હં કસાયાણું, પંચન્હમાણુવ્વયાણું, તિન્હં ગુણુ-
 વ્વયાણું, ચઉન્હં સિકખા-વયાણું, ધારસ-વિહસ્સ, સાવગ-
 ધમ્મસ્સ, જં ખંડિયં, જં વિરાહિયં, તસ્સ મિચ્છામિ હુક્કડં.

(અહિં ‘ તસ્સ ઉત્તરીનો પાઠ કહેવો, પછી કાયા
 સ્થિર રાખી, ૯૯ ૨ અતિચારનો કાયોત્સર્ગ કરવો, તે ન
 આવડે તો, ચાર લોગસ્સનો કરવો.)

ઈતિ પ્રથમ આવશ્યક.

આવશ્યક ૨ જો. ચઉવ્વી સંથવો.

ઉભા થઈ, ગુર્વાદિકને વંદના કરી, બીજા આવશ્યકની
 આજ્ઞા માગવી. પછી “ લોગસ્સનો ” પાઠ બોલવો.

ઈતિ આવશ્યક બીજો.

વંદનાનો આવશ્યક ૩ જો.

વંદન કરી, ત્રીજા આવશ્યકની આજ્ઞા માગીને નીચેનો
 પાઠ બોલવો—

૧. દેવસિયો ને બદ્ધે રાત્રિ-પ્રતિક્રમણમાં ‘ રાઠયો ’ પકખીમાં
 ‘ દેવસિયો-પકખયો, ’ સંવચ્છરીમાં ‘ દેવસિયો-સંવચ્છરિયો, ’ ચોમા-
 સીમાં ‘ દેવસિયો-પકખયો-ચઉમ્માસિયો. ’ ઇત્યાદિક શબ્દો જોડીને
 બોલવા. ૨. ૯૯ અતિચાર પાઠ ૧૮ માં ને છેડે આપવામાં આવ્યા છે.

પાઠ ૩ ને.

આ પાઠ ઉત્કૃષ્ટી વંદનાનો છે. ને તે ઉત્કટ આસને
બેસીને બે વખત કહેવાનો છે.

ધૃષ્ટામિ ખમાસણો વંદિઉં જવણિજન્યે, નિસીહિ-
યાએ, આણુજાણુહ, મે મિઉગ્ગહં, નિસીહિ, અ...હો-કા...યં
કા...ય-સંકાસં, ખમણિજન્યે, લે, કિલામો, અપકિલંતાણું,
ખહુસુલેણું, લે, દિવસો^૧, વધક્કંતો, જત્તા...લે, જવણિ-
જજ...ય...લે, ખામેમિ, ખમાસમણો, દેવસિયં, વધક્કમં,
આવસિસ્યાએ, પડિક્કમામિ, ખમાસમણાણું, દેવ^૨સિયાએ,
આસાયણાએ, તિત્તીસન્નયરાએ, જં કિંચિ, મિચ્છાએ, માણુ-
દુક્કડાએ, વયદુકકડાએ, કાયદુકકડાએ, કોહાએ, માણાએ,
માયાએ, લોહાએ, સંવકાલિયાએ, સંવમિચ્છોવયારાએ,
સંવધમ્માઠ્ઠિમણાએ, આસાયણાએ, ને મે દેવસિઓ,
અઘયારો, કઓ, તસ્સ ખમાસમણો, પડિકકમામિ, નિંદામિ,
ગરિહામિ, અપ્પાણું, વેસિરામિ.

સ્વામિનાથ ! સામાયિક એક, ચોવીસંથવો બે, વંદના
ત્રણ, એ ત્રણ આવશ્યક પૂરા થયા, તેને વિષે કોઈપણ

૧. દિવસો વધક્કંતો ને બદલે રાત્રિ-પ્રતિક્રમણમાં 'રાઈ-વધક્કંતા,'
પકખીમાં 'દિવસો-પકખી વધક્કંતા,' સંવચ્છરીમાં 'દિવસો-સંવચ્છરી
વધક્કંતા,' ચોમાસીમાં 'દિવસો પકખી ચઉમ્માસી વધક્કંતા'
વિગેરે બોલવું.

૨. દેવસિયાએ ને બદલે રાત્રિ-પ્રતિક્રમણમાં 'રાઘયાએ,' પકખીમાં
'દેવસિયાએ-પકખયાએ,' સંવચ્છરીમાં 'દેવસિયાએ-સંવચ્છરિયાએ,'
ચોમાસીમાં 'દેવસિયાએ-પકખયાએ-ચઉમ્માસિયાએ' વિગેરે શબ્દો
બોલીને બોલવા.

અતિચારાદિક દોષ લાગ્યો હોય તો, અરિહંત, સિદ્ધ, કેવલી, શુદ્ધ આત્માની શાખે તસ્મ ભિચ્છામિ દુકકડં.

ઈતિ આવશ્યક ત્રીજો.

આવશ્યક ૪ થો. (પ્રતિક્રમણ.)

વંદન કરી, એથા આવશ્યકની આજ્ઞા માગી, નીચેનો પાઠ બોલવો:—

પાઠ ૪ થો.

જ્ઞાનના અતિચાર.

આજ્ઞના દિવસ સંબંધી, જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપને વિષે, જે અતિચાર, દોષ, લાગ્યો હોય તે, આલોઉં છું—આગમે, તિવિહિ, પત્તત્તે, તંજહા—સુત્તાગમે, અત્યાગમે, તદ્—ભયાગમે, એવા શ્રી જ્ઞાનને વિષે, જે અતિચાર, દોષ લાગ્યો હોય તે આલોઉં છું—જં, વાઈદ્યં, વચ્ચામેલિયં, હીણકખરં, અચ્ચ—કખરં, પયહીણું, વિણુયહીણું, જ્ઞેગહીણું, ઘોસહીણું, સુદ્ધિન્નં, હુદ્ધુપરિચ્છિયં, અકાલે કચ્ચો, સજ્જાચ્ચો, કાલે ન કચ્ચો, સજ્જાચ્ચો, અસજ્જાચ્ચે, સજ્જાધિયં, સજ્જાચ્ચે, ન સજ્જાધિયં, તસ્મ ભિચ્છામિ દુકકડં.

પાઠ ૫ મો.

સમ્યક્ત્વ (સમકિત) વિષે.

હંસાણુ—સમકિત “પરમત્થ—સંથવોવા, સુદિદ્ધપરમત્થ એવણુવવિ; વાવન્ન’કુહંસાણુ—વજ્જણા સમ્મત્તસદ્દહણા.”^૧

૧. આપીછંદમાં ગાથા છે.”

એવા સમકિતના, સમણેવાસએણું, સમ્મત્તસ, પંચ અઈ-
ચારા, પેયાલા, જાણિયવ્વા, ન સમાયરિવ્વા, તં જહા તે
આલોઉં છું-જેન માર્ગને વિષે, સંકા, કંખા, વિતિગિચ્છા,
પરપાસંડ-પરસંસા, પરપાસંડ-સંથવોવા, એ સમકિતના
પાંચ અતિચાર માંહેલો જે કોઈ અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય
તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૬ ઠો.

આરિત્ત, એટલે બારવ્રત, તેમાં પાંચ અણુવ્રત.

આણુ-વ્રત પહેલું [પ્રાણુતિપાત-નિર્વૃત્તિનું]

પહેલું, આણુવ્રત, થૂલાઓ, થાણુધવાયાઓ, વેરમણું,
વ્રત જીવ, બેઈંદ્રિય, તેઈંદ્રિય, ચઉરિંદ્રિય, પંચિંદ્રિય, એવા
જીવ, જાણી, પ્રીછી, સસંખંધી, શરીરમાંહેલા, પીડાકારી,
સઅપરાધી, વિગલેંદ્રિય વિના, આકુટીએ, હણુવા, નિમિત્તે,
હણુવાના, પચ્ચકંખાણુ, જાવજીવવાએ, દુવિહં, નિવિહેણું, ન
કરેમિ, ન કારવેમિ, મણેણું, વાયાએ, કાયેણું, એવા પહેલા
થૂલ, પ્રાણુતિપાત, વેરમણુ વ્રતના, પંચ અઈચારા, પેયાલા,
જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા, તં જહા તે, આલોઉં, બંધે,
વહે, છવિચ્છેએ, અઈભારે, લત્તપાણુવુચ્છેએ, એ પાંચ અતિ-
ચાર માંહેલો જે કોઈ અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય તો
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૭ મો.

આણુવ્રત-ખીજીનું [મૃપાવાદ-નિર્વૃત્તિનું.]

ખીજીનું આણુવ્રત થૂલાઓ, મુસાવાયાઓ, વેરમણું,

કન્નાલિયં, ગવાલિયં, ભૂમાલિયં, થાપણુમોસો, મોટકી કૂડી શાખ ઇત્યાદિક મોટકું, જૂઠું બોલવાના પચ્ચકખાણુ, જાવ-જાણવાએ, દુવિહું તિવિહેણું, ન કરેમિ, ન કારવેમિ, મણેણું, વાયાએ, કાયેણું, એવા બીજા થૂલ, મૃધાવાદ, વેરમણુ વ્રતના, પંચ અધ્યારા, જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા, તં જહા તે, આલોઉં-સહસાલકખાણે રહસ્સાલકખાણે, સદારમંતલેએ, મોસોવએસે કૂડલેહકરણે, એ પાંચ અતિચાર માંહેલો કોઈ અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુકકડં.

પાઠ ૮ મો.

અણુવ્રત-ત્રીજું. [અદત્તાદાન-નિર્વૃત્તિનું.]

ત્રીજું અણુવ્રત થૂલાએ, અદિન્ના દાણુએ, વેરમણું, ખાતરખણી, ગાંદડી છોડી, તાલુપર કુંચી કરી, પડી વસ્તુ, ધણિયાતી જાણી, ઇત્યાદિક, મોટકું અદત્તાદાન લેવાના, પચ્ચકખાણુ, તેમાં સગાસંબંધી, વ્યાપાર સંબંધી ન ભરમી. વસ્તુ ઉપરાંત, અદત્તાદાન, લેવાના, પચ્ચકખાણુ, જાવજાણવાએ, દુવિહું, તિવિહેણું, ન કરેમિ, ન કારવેમિ, મણેણું, વાયાએ, કાયેણું, એવા ત્રીજા થૂલ, અદત્તાદાન, વેરમણુ વ્રતના પંચ અધ્યારા, જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા, તં જહા તે, આલોઉં તેનહડે, તકકર-ખપએગે, વિરૂદ્ધ-રજજાઈકમ્મે, કુડતુલકૂડ-માણે, તખ્પડિરૂવગવવહારે, એ પાંચ અતિચાર માંહેલો, જે કોઈ અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુકકડં.

પાઠ ૯ મો.

આણુવ્રત-ચોથું. [મૈથુન-નિર્વૃત્તિનું.]

ચોથું આણુવ્રત, થૂલાઓ, મેહુણાઓ, વેરમણું, સદારા^૧ સંતોસિએ, અવસેસં, મેહુણુ-વિહિના, પચ્ચકખાણુ, અને જે સો પુરૂષને, મૂલ થકી, કાયાએ કરી, મૈથુન,-સેવવાના, પચ્ચકખાણુ હોય, તેને દેવતા મનુષ્ય તિર્યંચ સંબંધી મૈથુન સેવવાનાં પચ્ચકખાણુ જાવજાણવાએ, દેવતા સંબંધી, દુવિહં, તિવિહેણું, ન કરેમિ, ન કારવેમિ, મણેણું, વાયાએ, કાચેણું, મનુષ્ય, તિર્યંચ સંબંધી એગવિહં, એગવિહેણું, ન કરેમિ, કાચેણું, એવા ચોથા થૂલ, મેહુણુ-વેરમણુ વ્રતના, પંચ અધ્યારા, જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા, તં જહા તે, આલોઈ-ઈત્તરિય-પરિજાહિય ગમણે, અપરિજાહિય ગમણે, અણંગક્રીડા, પરવિવાહ કરણે, કામલોગેસુ તિવ્વાભિલાસા, એ પાંચ અતિચાર માંહેલો જે કોઈ અતિચાર જ્ઞેષ લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૧૦ મો.

આણુવ્રત-પાંચમું. [પરિગ્રહ-નિર્વૃત્તિનું.]

પાંચમું આણુવ્રત, થૂલાઓ, પરિગ્રહાઓ, વેરમણું, ખિત્તવત્થુનું, જથા પરિમાણે, હિરણુ-સુવણુનું, જથા પરિમાણે, ધણુ-ધન્નનું, જથા પરિમાણે, દુપય-ચઉપ્પયનું, જથા પરિમાણે, કુવિયનું, જથા પરિમાણે, એ જથા પરિમાણુ

કીધું છે, તે ઉપરાંત પોતાનો પરિગ્રહ કરી રાખવાના પચ્ચકખાણુ, જાવજાણવાએ, એગવિહું, તિવિહેણું ન કરેમિ, મણેણું, વાયાએ, કાચેણું, એવા પાંચમા થૂલ, પરિગ્રહ, વેરમણુ વ્રતના, પંચ અધ્યારા, જાણિયવ્વા, ન સમાચરિયવ્વા, તં જહા તે, આલોઉં-ખિત્તવત્થુપ્પમાણા-ઇક્કમે, હિરણ્ણુ-સુવન્નપ્પમાણાઇક્કમે, ધણુ-ધન્નપ્પમાણાઇક્કમે, દુપય-ચઉપ્પય, પ્પમાણાઇક્કમે, કુવિયપ્પમાણા ઇક્કમે, એ પાંચ અતિચાર, માંહેલો જે કોઈ અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૧૧ મો.

ત્રણ ગુણ-વ્રતોમાંથી વ્રત છડું. (દિશા પરિમાણનું.)

છડુંદિસિ, પરિમાણુ વ્રત, ઉઠુંદિસિનું, જથા પરિમાણે, અહોદિસિનું, જથા પરિમાણે, તિરિયદિસિનું, જથા પરિમાણે, એ યથા પરિમાણુ કીધું છે તે ઉપરાંત સમ્મિચાએ કાયાએ જઈને પાંચ આસ્રવ સેવવાના પચ્ચકખાણુ, જાવજાણવાએ, દુવિહું, તિવિહેણું, ન કરેમિ, ન કારવેમિ, મણેણું, વાયાએ, કાચેણું, કરંતં, નાણુજાણામિ, વાયાએ, કાચેણું, માંહે રહીને, એગવિહું, તિવિહેણું, ન કરેમિ, મણેણું, વાયાએ, કાચેણું, એવા છડુંદિસિ, વેરમણુ વ્રતના, પંચ અધ્યારા, જાણિયવ્વા, ન સમાચરિયવ્વા, તંજહા તે આલોઉં-ઉઠુંદિસિપ્પમાણાઇક્કમે, અહોદિસિપ્પમાણાઇક્કમે, તિરિયદિસિપ્પમાણાઇક્કમે, ખિત્તવુટ્ટિ, સમ્મ-અંતરદ્વાએ, એ પાંચ અતિચાર માંહેલો જે કોઈ અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૧૨ મો.

વ્રત સાતમું. [ભોગોપભોગ-મર્યાદાનું.]

સાતમું વ્રત, ઉવભોગ-પરિભોગ, વિહી, પચ્ચકખાય-
માણે, ૧ ઉદ્દણિયાવિહી, (પરિમાણું), ૨ દંત(વ)ણુ વિહી,
૩ ફલવિહી, ૪ અખ્લંગણુવિહી, ૫ ઉવદ્દણુવિહી, ૬ મજ્જ-
ણુવિહી, ૭ વત્થવિહી, ૮ વિલેવણુવિહી, ૯ પુપ્ફવિહી,
૧૦ આભરણુવિહી, ૧૧ ધૂપવિહી, ૧૨ પિન્નજવિહી, ૧૩
ભકખણુવિહી, ૧૪ ઓદણુવિહી, ૧૫ સૂપવિહી, ૧૬ વિગય-
વિહી, ૧૭ સાગવિહી, ૧૮ મહુરવિહી, ૧૯ જેમણુવિહી,
૨૦ પાણીવિહી, ૨૧ મુહવાસવિહી, ૨૨ વાહનવિહી, ૨૩
વાહનિવિહી, ૨૪ સયણુવિહી, ૨૫ સચિત્તવિહી, ૨૬ દબ્બવિહી,
એ છવીસ બોલનું યથા પરિમાણ કીધું છે, તે ઉપરાંત
ઉવભોગ-પરિભોગ, તે ભોગ નિમિત્તે ભોગવવાના પચ્ચકખાણુ,
નવજાણુવાએ, એગવિહું, તિવિહેણું, ન કરેમિ, મણેણું,
વાયાએ, કાયેણું એવું સાતમું, ઉવભોગ પરિભોગ વ્રત, દુવિહે,
પન્નતે, તં જહા તે આલોઉં-ભોયણુઓ ય કમ્મઓય, ભોય-
ણુઓય, સમણોવાસએણું, ઉવભોગ-પરિભોગ, વ્રતના પંચ
અધ્યારા નાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા તંજહા તે આલોઉં,-
સચિત્તાહારે, સચિત્તપડિખદ્ધાહારે, અપ્પોલિ-ઓસહિ-ભકખ-
ણુયા, દુપ્પોલિ-ઓસહિ-ભકખણુયા, તુચ્છોસહિ-ભકખણુયા,
કમ્મઓણું, સમણોવાસએણું, પન્નરસ કમ્મદાણુઈ, નાણિયવ્વા,
ન સમાયરિયવ્વા તં જહાં તે આલોઉં,-ઘંગાસ-કમ્મે, વણુ-કમ્મે,
સાડી-કમ્મે, ભાડી-કમ્મે, ફેડી કમ્મે દંત-વાણિજ્જે, રસવા-

ણિજ્ઞે, લક્ષ્મ-વાણિજ્ઞે, વિસ-વાણિજ્ઞે, જંતપિલ્લણકમ્મે, નિલ્લંછણ-કમ્મે, દવગ્ગિ-દાવણ્યા, સરદહ તડાગપરિસોસણ્યા, અસઘ્જણ-પોસણ્યા, એ પંદર કર્માદાન માંહેલો કોઈ કર્માદાન (વ્યાપાર) એવો હોય, તથા ઉપરોક્ત પાંચ, અતિચાર માંહેલો જે કોઈ અતિચાર, દોષ લાગ્યો હોય તે, તત્ત્વ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૧૩ મો.

વ્રત આઠમું. [અનર્થાદંડ-નિવૃત્તિનું.]

આઠમું વ્રત, અનર્થાદંડનું વેરમણું, ચઉવિહે, અણુ-દ્વાદંડે, પન્નત્તે, તંજહા, અવજ્ઞાણાચરિયં, પમાચાચરિયં, હિંસાપયાણું પાવકમ્મેવએસં, એવા આઠમા અનર્થાદંડ સેવવાના, પચ્ચકખાણ, જાવજ્જવાએ, દુવિહં, તિવિહેણું, ન કરેમિ ન કારવેમિ, મણેણું, વાયાએ કાયેણું, એવા આઠમા અનર્થાદંડ, વેરમણ વ્રતના, પાંચ અધિચારા, જાણિયવ્વા, ન સમાચરિયવ્વા, તંજહા તે આલોઉં-કંદપ્પે, કુકકુધએ, મોહરિએ, સંજુત્તાહિગરણે, ઉવલોગ-પરિલોગ, અધરત્તે, એ પાંચ અતિચાર માંહેલો જે કોઈ અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય તે, તત્ત્વ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૧૪ મો.

વ્રત નવમું. [સામાયિક-સાવધયોગ-નિવૃત્તિનું.]

નવમું સામાયિકવ્રત, સાવજ્જ-જોગનું, વેરમણું જાવનિયમ, ચંજ્જુવાસામિ, દુવિહં, તિવિહેણું, ન કરેમિ ન કારવેમિ,

મણેણું, વાયાએ, કાયેણું કરંતં, નાણુજાણુમિ, વાયાએ, કાયેણું, એહવી, અહહણા, પડપંણાએ કરી, સામાયિકનો, અવસર આવે, સામાયિક કરે ત્યારે કરસનાએ કરી શુદ્ધ હોજે, એવા નવમા સામાયિક વ્રતના પાંચ અધ્યારા, જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા, તં જહા તે આલોઉં-મણુ-દુપ્પણિહાણે, વય-દુપ્પણિહાણે, કાય-દુપ્પણિહાણે, સામાયસ્સ સઠ્ઠ, અકરણયા (એ), સામાયસ્સ, આણુવઠ્ઠિયસ્સ, કરણયા (એ), એ પાંચ અતિચાર માંહેલો જે કોઈ અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કહં.

પાઠ ૧૫ મો.

[ચાર શિક્ષાવ્રત.]

વ્રત દશમું. [દિશાવકાસિક-શિક્ષાવ્રત.]

દશમું, દિશાવકાસિક વ્રત, દિન પ્રત્યે, પ્રભાત થકી પ્રારંભીને, પૂર્વાદિક છ દિશે જેટલી ભૂમિકા મોકલી રાખી છે તે ઉપરાંત સઠ્ઠિયાએ, કાયાએ જઈને, પાંચ આસ્રવ સેવવાના પચ્ચક્ખાણુ, જાવ-અહોરત્તં, દુવિહં, તિવિહેણું, ન કરેમિ, ન કારવેમિ, મણેણું, વાયાએ, કાયેણું, કરંતં, નાણુજાણુમિ, વાયાએ, કાયેણું, જેટલી ભૂમિકા મોકલી રાખી છે, તે માંહી જે દ્રવ્યાદિકની મર્યાદા કીધી છે તે ઉપરાંત, ઉવભોગ-પરિભોગ, ભોગ નિમિત્તે ભોગવવાના પચ્ચક્ખાણુ, જાવ-અહોરત્તં, એગવિહં, તિવિહેણું, ન કરેમિ, મણેણું, વાયાએ, કાયેણું, એવા દશમા દિશાવકાસિક-વ્રતના, પાંચ અધ્યારા, જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા, તં જહા તે

આલોઉં-આણુવણુ-પપઓગે, પેસવણુ-પપઓગે, સદાણુવાએ,
રૂવાણુવાએ, બહિયા પુગ્ગલ-પપકખેવે, એ પાંચ અતિચાર
માંહેલો, જે કોઈ અતિચાર, દોષ લાગ્યો હોય તો, તસ્સ
મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૧૬ ઠો.

વ્રત-અગ્યારમું. [પૌષધ-શિક્ષાવ્રત.]

અગ્યારમું, પૌષધ-વ્રત, અસણું, પાણું, ખાઈમં, સાઈમં
ના પચ્ચકખાણુ, અખંભ સેવવાના પચ્ચકખાણુ, મણિ-સુવ-
ન્નના પચ્ચકખાણુ, માલા-વન્નગ-વિલેવણુના પચ્ચકખાણુ, સત્થ-
મૂસલાદિ-સાવજ્જ જોગના પચ્ચકખાણુ, જાવ-અહોરત્તં, પન્નણુ-
વાસામિ, દુવિહં, તિવિહેણું, ન કરેમિ, ન કારવેમિ, મણેણું,
વાયાએ કાયેણું, કરંતં નાણુજાણુમિ, વાયાએ, કાયેણું, એવી,
સદહણુ પરૂપણુએ કરી, પોસહનો અવસર આવે પોસહ કં
ત્યારે ફરસનાએ કરી શુદ્ધ હોજે, એવા અગ્યારમાં પૌષધ-
વ્રતના પંચ અધિચાર, જાણિયવ્વા, ન સમાચરિયવ્વા, તંજહા
તે આલોઉં,-અપ્પડિલેહિય દુપ્પડિલેહિય-સિજ્જસંથારે,
અપ્પમન્નિજય-દુપ્પમન્નિજય-સિજ્જસંથારે, અપ્પડિલેહિય-
દુપ્પડિલેહિય-ઉચ્ચાર પાસવણુ ભૂમી, અપ્પમન્નિજય-દુપ્પ-
મન્નિજય-ઉચ્ચાર પાસવણુ ભૂમી, પોસહસ્સ સમં આણુણુ-
પાલણુયા, એ પાંચ અતિચાર માંહેલો જે કોઈ અતિચાર
દોષ લાગ્યો હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૧૭ મો.

વ્રત-ખારમું. [અતિથિ-સંવિભાગ-શિક્ષાવ્રત.]

ખારમું અતિથિસંવિભાગ વ્રત, સમણે, નિગ્ગથે, કાસુ-
એણું એસણિજ્જેણું, અસણ-પાણ-ખાઈમ-સાઈમેણું, વત્થ-
પડિગ્ગહ-કંબલ-પાયપુચ્છણેણું, પાઠિયાં, પીઠ-ફલગસિજ્જ
સંથારએણું, એસહ-ભેસજ્જેણું, પડિલાભેમાણે, વિહરામિ,
એવી સદ્દહણા, પડપણાએ કરી સાધુ-સાધ્વીની જોગવાઈ
મળે તિવારે, ફરસનાએ કરી, શુદ્ધ હોજે, એવા
ખારમા અતિથિ સંવિભાગ વ્રતના, પાંચ અધ્યારા,
જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા, તં જહા તે આલોઉં-સચિત્ત
નિકખેવણુયા, સચિત્ત-પિહણિયા, કાલાઈક્કમે, પરેવએસે,
[પર-વવએસે] મચ્છરિયા (એ), એ પાંચ અતિચાર માંહેલો
જે કોઈ અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય તો, તરસ મિચ્છામિ
હુક્કડં.

પાઠ ૧૮ મો.

અણસણ (સંથારા) નો

[સંલેહણા-તપનો વિધિ.]

અપચ્છિમ, મારણુંતિય, સંલેહણા, પૌષધશાલા પૂંજને
ઉચ્ચાર, પાસવણ-ભૂમી પડિલેહિને, ગમણા ગમણે, પડિક્કમિને,
દરભાદિક-સંથારો, સંથરીને, દરભાદિક-સંથારે, હરહિ
હરહિને, પૂર્વ તથા ઉત્તર દિશાએ, પલ્લંકાદિ આસને
એસીને કરચલ, સંખ્ખગ્ગહિયં, સિરસાવત્તયં, મત્થએ અંજલિ

કદ્દુ, એવં વયાસી, નમુત્યુણું, અરિહંતાણું, ભગવંતાણું,
 બવ સંપત્તાણું, એમ અનંતા સિદ્ધને નમસ્કાર કરીને,
 વર્તમાન કાલે, પોતાના, ધર્મ શુરૂ ધર્માચાર્યને નમસ્કાર
 કરીને, પૂર્વે જે વ્રત આદર્યા છે તે આલોઈ પડિશ્કમી,
 નિંદી-નિસદ્દ થઈને, સઠ્ઠવં, પાણાઈવાયં, પચ્ચકખામિ,
 સઠ્ઠવં, મુસાવાયં, પચ્ચકખામિ, સઠ્ઠવં, અદિન્નાદાણું, પચ્ચ-
 કખામિ, સઠ્ઠવં, મેહુણું, પચ્ચકખામિ, સઠ્ઠવં, પરિગ્ગહં,
 પચ્ચકખામિ, સઠ્ઠવં, કોહં, પચ્ચકખામિ, બવ મિચ્છાદંસણુ-
 સદ્દાં, અકરણિજ્જં, જ્જેગં, પચ્ચકખામિ, બવજ્જવાએ,
 તિવિહં, તિવિહેણું, ન કરેમિ, ન કારવેમિ, કરંતં નાણુ-
 બાણુમિ, મણેણું, વાયાએ, કાયેણું, એમ અઢાર પાપસ્થાનક,
 પચ્ચકખીને, સઠ્ઠવં, અસણું, પાણું, ખાઈમં, સાઈમં, ચઉ-
 વ્વિહંપિ આહારં, પચ્ચકખામિ, બવજ્જવાએ, એમ ચારે
 આહાર પચ્ચકખીને, જંપિ ચ, ઈમં સરીરં, ઇદ્દં, કંતં,
 પિયં, માણુત્તં, માણુમં, ધિજ્જં, વિસ્સાસિયં, સમયં,
 આણુમયં, ખહુમયં, ભંડ-કરંડગ-સમાણું, રયણુ-કરંડગ-
 ભૂયં, માણું, સીયં, માણું, ઉન્હં, માણું, ખુહા, માણું,
 પીવાસા, માણું, વાલા, માણું, ચોરા, માણું, દંસા, માણું,
 મસગા, માણું, વાઈયં, માણું, પિત્તિયં, માણું, સંભિમં,
 માણું, સન્નિવાઈયં, વિવિહા, રોગાયંકા, પરિસહોવસગ્ગા,
 કાસા કુસંતિ, ઇતિકદ્દુ, ઈયંપિયણું, ચરિમેહિં, ઉસ્સાસ-
 નિસ્સાસેહિં, વોસિરામિ, ઇતિકદ્દુ, એમ શરીર વોસરાવીને,
 કાલં, અણુવકંખમાણે, વિહરામિ, એવી, સદ્દહણા પરપણાએ
 કરી અણુસણુનો અવસર આવે અણુસણુ કરૂં, તેવારે,
 ફરસનાએ કરી શુદ્ધ હોજે; એવા, અપચ્છિમ-મારણુંતિય

સંલેહણના, ઝુમણા-આરાહણના, પાંચ અધ્યારા, જાણિય-
વા. ન સમાયરિયવા, તં જહા તે આલોઉં-ઇહુ-લોગાસં-
સપ્પઓગે, મરણાસંસપ્પઓગે, પરલોગાસંસપ્પઓગે, જીવિ-
યાસંસપ્પઓગે, મરણાસંસપ્પઓગે, કામલોગાસંસપ્પઓગે,
એ પાંચ અતિચાર માંહેલો જે કોઈ અતિચાર દોષ લાગ્યો
હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

એમ, સમક્ષિતપૂર્વક, બાર વ્રત, સંલેખના સહિત, તેને
વિષે અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિચાર, અણાચાર, જાણતાં,
અજાણતાં, મને, વચને, કાયાયેં કરી, જે કોઈ દોષ, સેવ્યો
હોય, સેવરાવ્યો હોય, સેવતાં પ્રત્યે અનુભોધું હોય તો,
અનંત, સિદ્ધ કેવલી, ગુરૂ, આત્માની સાક્ષીએ, તસ્સ
મિચ્છામિ દુક્કડં.

જ્ઞાનના ૧૪ અતિચાર, દર્શન (સમક્ષિત)ના ૫ અતિ-
ચાર, ચારિત્રના (બારવ્રતના) ૬૦ અતિચાર, ૧૫ કર્માદાન અને
તપઃસંલેખનાના ૫ અતિચાર એ સર્વ મળી ૯૯ અતિચાર
માંહેલો જે કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય, તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૧૯ મો.

અદાર પાપ-સ્થાનકની આલોચના.

૧ પ્રાણાતિપાત, ૨ મૃષાવાદ, ૩ અદત્તાદાન, ૪ મૈથુન,
૫ પરિગ્રહ, ૬ ક્રોધ, ૭ માન, ૮ માયા, ૯ લોભ, ૧૦ રાગ,
૧૧ દ્વેષ, ૧૨ કલેશ, ૧૩ અભ્યાખ્યાન, ૧૪ પૈશુન્ય, ૧૫

પરપરિવાદ, ૧૬ રતિ-અરતિ, ૧૭ માયામૃષા, ૧૮ મિથ્યા-
દર્શન શલ્ય.

એ અઠાર પાપસ્થાનકમાંથી, મારે જીવે કેઈ પાપસ્થા-
નક સેવ્યું હોય, સેવરાવ્યું હોય, સેવતાં પ્રત્યે અનુભોદ્યું
હોય તો, અનંતા સિદ્ધ-કેવલી ગુરૂ-આત્માની સાક્ષીએ,
તસ્મિન્નિચ્છામિ દુષ્કરં.

(અહિં ઇચ્છામિ ઠામિ આલોડિનો પાઠ, નવકાર અને
કરેમિભંતેનો પાઠ બોલવો.)

પાઠ ૨૦ મો.

મંગલિક.

(આ પાઠ ખામણાની પેઠે નીચા નમી અંજલિ મસ્તકે
અડાડી કહેવાનો છે.)

ચત્તારિ મંગલં, અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં, સાદૂ
મંગલં, કેવલિ-પન્નતો ધમ્મો મંગલં, ચત્તારિ લોગુત્તમા,
અરિહંતા, લોગુત્તમા, સિદ્ધા, લોગુત્તમા, સાદૂ લોગુત્તમા,
કેવલિ-પન્નતો, ધમ્મો લોગુત્તમા, ચત્તારિ સરણું પવ્વજ્ઞમિ,
અરિહંતે સરણું પવ્વજ્ઞમિ, સિદ્ધે સરણું પવ્વજ્ઞમિ,
સાદૂ સરણું પવ્વજ્ઞમિ, કેવલિ-પન્નત્તં ધમ્મં સરણું
પવ્વજ્ઞમિ.

છ પદી—

ચારનાં શરણાં કરે નર જેહ, ભવસાગરમાં ન ખૂડે તેહ;
સકલ કર્મનો આણે અંત, મોક્ષતાણાં સુખ લહે અનંત;
ભાવ ધરીને જે ગુણ ગાય, તે પ્રાણી તરી મુગતે જાય. ૧

દોહરા.

ચાર શરણાં સંસારમાં, અવર ન શરણું કોય;
જે નરનારી આદરે, તેને અક્ષય અવિચળ પદ હોય. ૨
અનંત ચોવીશી જિન નમું, સિદ્ધ અનંતી કોડ;
જે મુનિવર મુગતે ગયા, તેને વંડું બે કર જોડ. ૩
દોય કોડી કેવલ ધરા, વિહરમાન જિન વીસ;
કર્મ અપાવવા કારણે, સાધુ નમું નિશ દિશ. ૪
અંગુઠે અમૃત વસે, લગ્નિતણા લંડાર;
ગુરૂ ગૌતમને સમરિયેં, સદા મનવંછિત ફલ દાતાર. ૫
પિંગલ પઢો ન પારસી, પઢો ન જ્યોતિષ છંદ;
એક નવકાર મંત્ર પઢ્યા પછી, નિત નિત કરો આનંદ. ૬

જયજિનેંદ્ર ! દેવ ! દયાલ ! કૃપાલ ! તમારાં શરણાં
આ ભવે પરભવે ભવોભવ હોજો.

[અહિં ઇચ્છામિ ઠામિ પડિક્કમિઉં જો મે દેવસિઓ
અધિયારો કઓ નો પાઠ અને ઇરિયાવહિયાનો પાઠ બોલવો.)

પાઠ ૨૧ મો.

૧ શ્રમણ-સૂત્ર ૧ હું.

ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉં, પગામસિજ્જનાએ, નિગામસિજ્જનાએ,

૧. સાધુજીએ તથા પૌષધવતધારી શ્રાવકે, નિદ્રામાંથી મુક્ત
થઈ, ઇરિયાવહીના પાઠની સાથે પ્રથમ શ્રમણ-સૂત્રનો કાઠિરસંગ
કરવો જોઈએ.

સંથારાઉવ્વટ્ટણાએ, પરિયટ્ટણાએ આઉંટણાએ, પસારણાએ, છપ્પઈ સંઘટ્ટણાએ, પસારણાએ, છપ્પઈ સંઘટ્ટણાએ, કૂઈએ, કક્કરાઈએ, છીએ જંલાઈએ, આમેસે, સસરકખામેસે, આઉલ-માઉલાએ, સુવણુવત્તિયાએ ઈ*ત્થી-વિપ્પરિયાસિયાએ, દિટ્ઠુવિપ્પરિયા સિયાએ, મણુવિપ્પરિયા સિયાએ, પાણુ ભોપણુ વિપ્પરિયાસિયાએ, જો મે દેવસિઓ, અઈયારો, કઓ, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૨૨ મો.

૨શ્રમણુ સૂત્ર ૨ જીં.

પડિક્કમામિ, ગોયરગ્ગચરિયાએ, ભિકખાયરિયાએ, ઉગ્ધાડ કવાડ-ઉગ્ધાડણાએ સાણા-વચ્છા-દારા-સંઘટ્ટણાએ, મંડીપા-હુડિયાએ, ખલ્લિપાહુડિયાએ, ઠવણાપાહુડિયાએ, સંકિએ સહસાગારે, અણેસણાએ, પાણેસણાએ, પાણુ ભોયણાએ, ખીયભોયણાએ, હુરિયભોયણાએ, પચ્છાકમ્મિયાએ, પુરાકમ્મિયાએ, અદિટ્ઠહુડાએ, દગસંસઠ્ઠહુડાએ, રયસંસઠ્ઠાએ, પારિસા-હણિયાએ, પારિટ્ઠાવણિયાએ, ઉહાસણુભિકખાએ, જં ઉગ્ગમેણું, ઉપ્પાયણેસણાએ, અપરિ સુદ્ધં પડિગ્ગાહિયં, પરિભુત્તં વા, જંનપરિટ્ઠવિયં, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

* સ્ત્રીઓએ “ પુરિસવિપ્પરિયા સિયાએ ” શબ્દ બોલવો.

૨. ગૌયરી જઈ આવ્યા પછી, ધરિયાવહીના પાકની સાથે ખીજા શ્રમણુ-સૂત્રનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો જોઈએ.

પાઠ ૨૩ મો.

‘શ્રમણ-સૂત્ર ૩ બું.

પડિક્કમામિ, ચઉક્કાલં, સજ્જાયસ્સ, અકરણ્યાએ,
ઉલ્લેખાકાલં, લંડોવગરણુસ્સ, અપ્પડિલેહણુએ, દુપ્પડિલેહ-
ણુએ, અપ્પમજ્જણુએ, દુપ્પમજ્જણુએ, અઠ્ઠમે, વઠ્ઠમે,
અઠ્યારે, અણ્યારે, જો, મે દેવસિઓ, અઠ્યારે કઓ, તસ્સ
મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૨૪ મો.

શ્રમણ સૂત્ર ૪ થું.

પડિક્કમામિ, એગવિહે અસંજમે, પડિક્કમામિ,
દોહિં બંધણેહિં, રાગ બંધણેણું, દોસ બંધણેણું,
પડિક્કમામિ, તિહિં દંડેહિં, મણુદંડેણું. વયદંડેણું,
કાયદંડેણું, પડિક્કમામિ, તિહિં ગુત્તીહિં, મણુગુત્તીએ,
વયગુત્તીએ, કાયગુત્તીએ, પડિક્કમામિ, તિહિં સદ્દેહિં,
માયા સદ્દેણું, નિયાણુ સદ્દેણું, મિચ્છાદંસણું સદ્દેણું,
પડિક્કમામિ, તિહિં ગારવેહિં, ઇડ્ડિગારવેણું, રસગારવેણું,
સાયાગારવેણું, પડિક્કમામિ, તિહિં વિરાહણુહિં, નાણુ-
વિરાહણુએ, દંસણુ વિરાહણુએ, ચરિત્ત-વિરાહણુએ,
પડિક્કમામિ, ચઉહિં કસાએહિં, કોહકસાએણું, માયાકસાએણું,

૧. સાધુએ તથા પૌષધવ્રતધારી શ્રાવકે, ઉભય ટંક પડિ-
લેહણુ કર્યા પછી (નવકાર, તિક્ષ્ણુત્તો, ઈરિયાવહી, તસ્સઉત્તરી. એ
ચાર પાઠ બોલ્યા પછી) ઇરિયાવહીના પાઠની સાથે ત્રીજા શ્રમણ
સૂત્રનો કાઉસ્સગ કરવો. (અને પછી એક લોગસ્સ બોલવો.)

લોહકસાએણું, પડિઝમામિ, ચઉહિં સન્નાહિં, આહારસન્નાએ,
ભયસન્નાએ, મેહુણસન્નાએ, પરિગ્ગહસન્નાએ, પડિઝમામિ, ચઉહિં
વિકહાહિં, ઇત્થી^૧કહાએ, ભુતકહાએ, દેસકહાએ, રાયકહાએ,
પડિઝમામિ, ચઉહિં આણેહિ, અદ્રેણું આણેણું, રૂદેણું આણેણું,
ધમ્મેણું આણેણું, સુક્કેણું, આણેણું, પડિઝમામિ, પંચહિં,
કિરિયાહિં, કામ્યાએ, અહિગરણિયાએ, પાઉસિયાએ, પારિતા-
વણિયાએ, પાણાધવાય કિરિયાએ, પડિઝમામિ, પંચહિં, કામ-
ગુણેહિં, સદેણું, રૂવેણું, રસેણું, ગંધેણું, દ્રાસેણું, પડિઝમામિ,
પંચહિં મહુવ્વએહિં, સન્વાઓ, પાણાધવાયાઓ, વેરમણું,
સન્વાઓ, મુસાવાયાઓ, વેરમણું, સન્વાઓ, અદિત્તાદાણુઓ,
વેરમણું, સન્વાઓ, મેહુણાઓ, વેરમણું સન્વાઓ, પરિગ્ગહાઓ,
વેરમણું, પડિઝમામિ, પંચહિં, સમિધહિં, ઇરિયાસમિધએ,
ભાસાસમિધએ, એસણાસમિધએ, આયાણુ ભંડ મત્ત નિકખે-
વણા સમિધએ, ઉચ્ચાર પાસવણુ ખેલ જલ્લ સંધાણુ-
પારિટ્ટાવણિયા સમિધએ, પડિઝમામિ, છહિં, જીવ-નિકાએહિં,
પૃથ્વી કાયેણું આઉક્કાયેણું, તેઉક્કાયેણું, વાઉકાયેણું, વણુસ્સઈ
કાયેણું, તસકાયેણું, પડિઝમામિ, છહિં લેસ્સાહિં, કિન્હ-
લેસ્સાએ, નીલવેસ્સાએ, કાઉચ્ચ-લેસ્સાએ, તેઉલ્લેસ્સાએ,
પઉમલેસ્સાએ, સુક્કલેસ્સાએ, પડિઝમામિ, સત્તહિં, ભય-
દ્રાણેહિં, અદુલ્લે, મયદ્રાણેહિં, નવહિં, બંભચેરણુત્તીહિં,
દસવિહિ, અમણુ ધમ્મે, એગારસહિં, ઉવાસગ-પડિમાહિં,
બારસહિં, સિક્કણુ-પડિમાહિં, તેરસહિં, કિરિયાહાણેહિં,
ચઉદસહિં, ભૂયગ્ગામેહિં, પન્નરસહિં, પરમાહમ્મિએહિં,
સોલસહિં, ગાહા સોલસએહિં, સત્તરસવિહિ, અસંજમે,

અદ્વારસવિહે, અખંભે, એગૂણવીસાએ, નાયજઞયણેહિં, વીસાએ,
અસમાહિ-ટ્ટાણેહિં, એગવીસાએ, સખલેહિં, ખાવીસાએ,
પરિસહેહિં, તેવીસાએ, સૂયગડજઞયણેહિં, ચોવીસાએ, દેવેહિં,
પણવીસાએ, ભાવણાહિં, છન્વીસાએ, દસાકપ્પવવહારાણું,
ઉદેસણકાલેહિં, સત્તાવીસાએ, અણુગારગુણેહિં, અદ્વાવીસાએ,
આચાર-પ્પકપ્પેહિ, એગૂણતીસાએ, પાવસુયપ્પસંગેહિં, તીસાએ,
મહામોહણીય-કાણેહિં, એગતીસાએ, સિદ્ધાધગુણેહિં, ખત્તી-
સાએ, જોગસંગહેહિં, તિત્તીસાએ, આસાયણાએ, અરિહંતાણું,
આસાયણાએ, સિદ્ધાણું, આસાયણાએ, આચરિયાણું, આસા-
યણાએ, ઉવજઞયાણું, આસાયણાએ, સાહૂણું, આસાયણાએ,
સાહૂણીણું, આસાયણાએ, સાવયાણું, આસાયણાએ, સાવિયાણું,
આસાયણાએ, દેવાણું, આસાયણાએ, દેવીણું આસાયણાએ
ઇહ લોગસ્સ, આસાયણાએ, પરલોગસ્સ, આસાયણાએ,
કેવલીણું, આસાયણાએ, કેવલિ-પત્તત્તસ્સ ધમ્મસ્સ આસા-
યણાએ, સદેવ મણુઆસુરસ્સ, લોગસ્સ, આસાયણાએ, સન્વ-
પાણુભૂય જીવસત્તાણું, આસાયણાએ, કાલસ્સ, આસાયણાએ,
સુયસ્સ આસાયણાએ, સુયદેવયાએ, આસાયણાએ, વાયણા-
રિયસ્સ, આસાયણાએ જં વાઇદં, વચ્ચામેલિયં, હીણકખરં,
અચ્ચકખરં, પયહીણું, વિણયહીણું, જોગ-હીણું, ઘોસહીણું,
સુદ્ધુદિન્નં, હુદ્ધુપડિચ્છિયં, અકાલે દચ્ચો સજ્જાઓ, કાલે ન
કચ્ચો સજ્જાઓ, અસજ્જાએ સજ્જાધયં, સજ્જાધયે ન
સજ્જાધયં, તસ્સ મિચ્છામિ હહં.

“એક જોલથી માંડી, તેત્રીશ જોલ સુધી, મારે જીવેં,
તમારે જીવેં, જાણવા યોગ્ય જાણ્યા ન હોય, આદરવા

યોગ્ય આદર્યા ન હોય, છાંડવા યોગ્ય, છાંડયા ન હોય,
તો તસ્સ મિચ્છામિ દુષ્કરં.”

ધન્ય તે મહાપુરુષને, જાણુવા યોગ્ય જાણુતા હશે,
આદરવા યોગ્ય આદરતા હશે, છાંડવા યોગ્ય છાંડતા હશે,
તેને મારી તમારી સમય સમયની વંદના હોજો.”

પાઠ ૨૫ મો.

શ્રમણ સૂત્ર ૫ મું.

નમો ચતુર્વીસાએ, તિથ્યચારણું, ઉસભાઈ-મહાવીર,
પન્નવસાણું, ઇણિમેવ નિગ્ગંથં, પાવયણું, સચ્ચં, અણુત્તરં,
કેવલિયં, પઠિપુત્તં, નેઆઉયં, સંસુદ્ધં, સદ્દલ-કત્તણું, સિદ્ધિ-
મગ્ગં, મુત્તિમગ્ગં, નિજ્જાણુમગ્ગં, નિવ્વાણુમગ્ગં, અવિતહ-
મવિસંધિ, સંવદ્ધકખપ્પહીણુમગ્ગં, ઇત્થંડિયા જીવા, સિજ્જંતિ,
જુજ્જંતિ, મુચ્ચંતિ, પરિનિવ્વાયંતિ, સંવદ્ધકખાણુમંતં
કરિતિ, તં ધમ્મં, સદ્દહામિ, પત્તિયામિ, રોએમિ, ક્ષસેમિ,
પાલેમિ, અણુપાલેમિ, તં ધમ્મં, સદ્દહંતો, પત્તિયંતો,
રોયંતો, ક્ષસંતો, પાલંતો, અણુપાલંતો, તસ્સ ધમ્મસ્સ,
કેવલિ-પન્નત્તસ્સ, અણુદિગ્ધોમિ, આરાહણાએ, વિરઓમિ,
વિરાહણાએ, અસંજમં, પરિયાણામિ, સંજમં, ઉવસંપ-
જ્જામિ, અખંલં, પરિયાણામિ, ખંલં, ઉવસંપજ્જામિ,
અકપ્પં, પરિયાણામિ, કપ્પં, ઉવસંપજ્જામિ, અન્નાણું, પરિ-
યાણામિ, નાણું, ઉવસંપજ્જામિ, અકિરિયં, પરિયાણામિ,
કિરિયં, ઉવસંપજ્જામિ, મિચ્છત્તં, પરિયાણામિ, સમ્મત્તં,
ઉવસંપજ્જામિ, અબોહિં, પરિયાણામિ, બોહિં ઉવસંપજ્જામિ,

અમઝાં પરિયાણામિ, મઝાં, ઉવસંપન્નમિ, જં સંભરામિ,
જં ચ ન સંભરામિ, જં પડિક્કમામિ, જં ચ ન, પડિક્કમામિ,
તસ્સસવ્વસ્સ, દેવસિયસ્સ, અધ્યારસ્સ, પડિક્કમામિ, સમણો
હં, સંજય-વિરય-પડિહય-પચ્ચકખાચ-પાવકમ્મે, અનિયાણો,
દ્વિટ્ઠિસંપન્નો, માયામોસં, વિવન્નજ્ઞો+ અડ્ઢાઈન્નેસુ
દીવ-સમુદંસુ પન્નરસ કમ્મ ભૂમિસુ, જાવંતિ કેવિસાહ, રય-
હસ્સુ ગુચ્છગ પડિગ્ગહધારા. ૧. પંચમહુવ્વય ધારા, અદ્દારસ-
સહસ્સ સોલંગધરા, અખયાયાર ચરિત્તા, તે સવ્વે સિરસા-
યમણસા. ૨. “મત્થએણ વંદામિ.”

સર્વ જીવો સાથે ક્ષમાપના.

(ગાથા)

અનુદુપ્પ-ખામેમિ સવ્વજીવાય, સવ્વે જીવા ખમંતુ મે;

મિત્તી મે સવ્વભૂએસુ, વેરં મન્નજં ન કેણુઇ. ૧.

આર્યા-એવમહં આલોઘય, નિંદિય-ગરહિય-દુગંધિયં સવ્વં;

તિવિહેણુ પડિક્કંતો, વંદામિ જિણે ચઉવ્વીસં. ૨.

એમ ચોવીશ નીર્થકરને નમસ્કાર કરીને, જ્ઞાન, દર્શન,
ચારિત્ર, તપ સંપ્રધી પાંચ પાઠ, ખાર વ્રત, સંલેખના વિધિ,
તેના સર્વ મળી નવાણું અતિચાર, અઢાર પાપ સ્થાનક,
ચત્તારી મંગલં, પાંચ શ્રમણસૂત્ર તેને વિષે જાણતાં અજ્ઞ-
ણતાં મને, વચને, કાયાએ કરી, જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય
તો અરિહંત સિદ્ધ કેવલી ગુરૂ આત્માની સામે, તસ્સ
મિચ્છામિ હુક્કં. ઇતિ શ્રમણ-સૂત્ર.

+ “મત્થએણ વંદામિ” સિવાય, ‘અડ્ઢાઈન્નેસુ’ થી માંડી જે
ગાથા આર્યામાં છે.

પાઠ ૨૬ મો.

[પાંચ પદની ક્ષમાપના.]

[વિનયપૂર્વક ખામણાની આજ્ઞા માગી, હાથ જોડી મસ્તક નમાવી નીચે બેસી, પાંચ પદને વંદના કરવી. એક નવકાર બોલવો.]

પ્રથમ અરિહંતની ક્ષમાપના.

નમો કહેતાં નમસ્કાર કરું છું. અરિહંતાણું કહેતાં અરિહંત દેવોને. તે અરિહંત દેવો, જ્ઞાન્ય પદે વીશ અને ઉત્કૃષ્ટા હોય તો એકસો ને સિત્તેર. જ્ઞાન્ય તીર્થ કરવીશનાં નામ કહું છું—૧ શ્રીમિમંધર સ્વામી, ૨ શ્રી યુગમંદિર સ્વામી, ૩ શ્રીબાહુ સ્વામી ૪ શ્રીસુબાહુ સ્વામી, ૫ શ્રી સુખતનાથ સ્વામી, ૬ શ્રીસ્વયંપ્રભ સ્વામી, ૭ શ્રીરૂપલાનન સ્વામી, ૮ શ્રીઅનંતવીર્ય સ્વામી, ૯ શ્રીસુરપ્રભ સ્વામી, ૧૦ શ્રીવિશાલપ્રભ સ્વામી, ૧૧ શ્રીવજ્રધર સ્વામી, ૧૨ શ્રી ચંદ્રાનન સ્વામી, ૧૩ શ્રીચંદ્રબાહુ સ્વામી, ૧૪ શ્રીભુજંગદેવ સ્વામી, ૧૫ શ્રીધૃતિર સ્વામી, ૧૬ શ્રીનેમીશ્વર સ્વામી, ૧૭ શ્રીવીરસેન સ્વામી, ૧૮ શ્રીમહાલદ્ર સ્વામી, ૧૯ શ્રીદેવજશ સ્વામી, ૨૦ શ્રી અજિતવીર્ય સ્વામી. તે સ્વામિનાથ કેવા છે ? કંચનવાણી કાયા છે. પાંચસેં ધનુષ્યની અવગાહના છે. ચોરાશી લાખપૂર્વનું આયુષ્ય છે. વજ્રરૂપલનારાય સંઘયણના ધાણી છે. સમચક્રિસંસ સંઠણના ધરણુદાર છે. એક હુન્તર ને આઠ ઉત્તમ લક્ષણ ગુણે કરી સહિત છે. ઉત્પન્ન થયેલ છે કેવલજ્ઞાન કેવલદર્શન જેમને, એહવા શ્રી અરિહંતદેવજી મહારાજ, સર્વ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ અને લાવ જાણે છે, દેખે

છે. તે પ્રભુ, ચોસઠ ઇન્દ્રના પૂજનીક વંદનીક અર્ચનીક સ્મરણનીક છે. ત્રણ લોકના નાથ છે. સકલલોકના સ્વામી છે. મા'હણે મા'હણે એહવા શબ્દના પ્રકાશણહાર. આરગુણે કરી બિરાજમાન છે. તે આર ગુણનાં નામ કહું છું—અનંત જ્ઞાન, અનંત દર્શન, અનંત ચારિત્ર, અનંત વીર્યના ધણી છે, અશોક વૃક્ષ છાયા કરે, સુર પુષ્પવૃષ્ટિ કરે, શ્વેતચામર વિંઝાય, ચોજન પ્રમાણે દિવ્ય ધ્વનિ થાય, સુવર્ણમય સ્કાટિક રત્નજડિત સિંહાસન શોભે, મસ્તકે લામંડલ ઉઘોત કરે, દેવદુંદુભિ વાજિંત્ર વાગે, ત્રણ છત્ર ઉપરોપરિ બિરાજે. એ આર ગુણે કરી સહિત છે. હમણા પાંચ મહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે વિચરે છે. જઘન્ય બે કોડ કેવલી ઉત્કૃષ્ટા નવ કોડ કેવલી તે સ્વામીને મારે જીવે આજના દિવસ સંબંધ અવિનય આશાતના અલક્ષિત કરી હોય તો હાથ બેડી માન મોડી પાંચાંગ નમાડી ત્રણ પ્રદક્ષિણા દઢ વારંવારં બુજે બુજે કરી ખમાવું છું. [પ્રત્યેક ખામણાને છેડે ત્રણવાર તિબુત્તોનો પાઠ ભણી વંદના કરવી.]

પાઠ ૨૭ મો.

બીજી સિદ્ધની ક્ષમાપના.

નમો કહેતાં નમસ્કાર કરું છું. સિદ્ધાણું કહેતાં સિદ્ધ ભગવંતજી મહારાજને. તે સિદ્ધ ભગવંતજી મહારાજ કેવા છે? આઠ કર્મ ખપાવી મોક્ષપુર પાટણને વિષે પધાર્યા છે. તે મોક્ષ શિલા કેવી છે? પિસ્તાલીશ લાખ જોજનની લાંબી પહોળી છે; એક કોડ, બેતાલીશ લાખ, ત્રીશ હજાર, બસેને ઓગણ પચાસ ચોજનથી ઝાઝેરી પરિધિ છે, વચ્ચે આઠ

ચોજનની જાડી છે. અનુક્રમે એકેક પ્રદેશે ઘટાડતાં છેડે. માખીની પાંખ સરખી પાતળી છે. ચત્તા છત્રને આકારે છે. શ્વેતવરણી છે, પંચાયણ શંખ સરખી છે. માખણના સ્પર્શ થકી અનંતગણી સુંવાળી છે. કેતકી, માલતી, ગુલાબ, ચંદન, કેસર, કસ્તૂરીની સુગંધથી અનંત ગણી સુગંધ છે, તે સિદ્ધ શિલાના એક જોજનના છેલ્લા ગાઉના છક્રે ભાગે શ્રી સિદ્ધ ભગવંતજી મહારાજ ખિરાળે છે. તેમની અવગાહના જઘન્ય એક હાથને આડ આંગળની છે, મધ્યમ ચાર હાથને સોળ આંગળની છે, ઉત્કૃષ્ટ ત્રણસે તેત્રીશ ધનુષ્ય ને બત્રીશ આંગળની છે. વર્તમાન ચોવીશીમાં ચોવીશ તીર્થંકર મહારાજો મોક્ષે પધાર્યા છે, તેમનાં નામ કહું છું—૧ શ્રી રૂપભદ્રેવ સ્વામી, ૨ શ્રી અજિતનાથ સ્વામી, ૩ શ્રી સંભવનાથ સ્વામી, ૪ શ્રી અભિનંદન સ્વામી, ૫ શ્રી સુમતિનાથ સ્વામી, ૬ શ્રી પદ્મપ્રભુ સ્વામી, ૭ શ્રી સુપાર્થનાથ સ્વામી, ૮ શ્રી ચંદ્રપ્રભુ સ્વામી, ૯ શ્રી સુવિધિનાથ સ્વામી, ૧૦ શ્રી શીતલનાથ સ્વામી, ૧૧ શ્રી શ્રેયાંસનાથ સ્વામી, ૧૨ શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામી, ૧૩ શ્રી વિમલનાથ સ્વામી, ૧૪ શ્રી અનંતનાથ સ્વામી, ૧૫ શ્રી ધર્મનાથ સ્વામી, ૧૬ શ્રી શાંતિનાથ સ્વામી, ૧૭ શ્રી કુંથુનાથ સ્વામી, ૧૮ શ્રી અરનાથ સ્વામી, ૧૯ શ્રી મલ્લિનાથ સ્વામી, ૨૦ શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વામી, ૨૧ શ્રી નમિનાથ સ્વામી, ૨૨ શ્રી નેમનાથ સ્વામી, ૨૩ શ્રી પાર્થનાથ સ્વામી, ૨૪ શ્રી મહાવીર સ્વામી. આ ચોવીશી આદિ દર્ઠ અનંત ચોવીશીમાં, અનંતે ભેદે સિદ્ધ થઈ ખુદ્ધ થઈ પારંગત થઈ મોક્ષે ગયા. જેમને જન્મ નહિ, જરા નહિ, મરણ નહિ, રોગ નહિ, શોક

નહિં, ભોગ નહિં, જોગ નહિં, ચાકર નહિં, ઠાકર નહિં, મોહ નહિં, માયા નહિં, એ આદિ દઈ અનેક અનેક ગુણે કરી સહિત છે. જ્યોતમાં જ્યોત મળી રહ્યા છે. એક સિદ્ધ ત્યાં અનંતા સિદ્ધ છે અને અનંતા સિદ્ધ ત્યાં એક સિદ્ધ છે, એટલે સિદ્ધ સિદ્ધમાં અંતર નથી, એકત્રીશ ગુણે કરી સહિત છે. એહવા સિદ્ધ ભગવંતજી મહારાજ, અતીત કાલે અનંતા થયા છે, વર્તમાન કાલે સમયે સમયે સંખ્યાતા થાય છે, આગામિકાલે અનંતા થશે, તે સિદ્ધ ભગવંતજી મહારાજ ! તમ સંબંધી, તમારા માર્ગ સંબંધી અવિનય, આશાતના, અલક્ષિત કરી હોય તો, હાથ જોડી, માન મોડી, પંચાંગ નમાવી, ત્રણ પ્રદક્ષિણા દઈ, ભુજે ભુજે કરી ખમાવું છું.

પાઠ ૨૮ મો.

ત્રીજી આચાર્યજીની ક્ષમાપના.

નમો કહેતાં નમસ્કાર કરું છું. આચરિયાણું કહેતાં આચાર્યજી મહારાજને. તે આચાર્યજી મહારાજ કેવા છે ? છત્રીશ ગુણે કરી ધિરાજમાન છે. તે છત્રીશ ગુણનાં નામ કહું છું-પાંચ ઇન્દ્રિયને સંવરે, નવવાવિ વિશુદ્ધ બ્રહ્મચર્ય પાળે, ચાર કષાય નિવારે, પાંચમહાવ્રત પાળે, પંચ આચાર પાળે, પાંચ સમિતિએ સમિતા, ત્રણ ગુપ્તિએ ગુપ્તા. એ છત્રીશ ગુણે કરી સહિત છે. આઠ સંપદાના ધરણુદાર-આચાર સંપદા, શરીર સંપદા, સૂત્ર સંપદા, વચન સંપદા, વાંચના સંપદા, મતિ સંપદા, પ્રયોગ સંપદા, સંગ્રહ સંપદા એ આઠ સંપદાના ધણી છે. જિય કોહે, જિય માણે, જિય માયે,

જિય લોહે, જાઈ સંપન્ને, કુલ સંપન્ને, બલ સંપન્ને, રૂવ સંપન્ને, નાણુ સંપન્ને, દંસણુ સંપન્ને, ચરિત્ત સંપન્ને, લાઘવ સંપન્ને, ઓચંસી, તેયંસી, વચંસી, જસંસી, જિય-નિંદે, જિય પરિસહે, જીવિયાસ મરણુભય વિખપમુકકે, બહુ-સ્સુએ, બહુપરિવારે, જાવ કુંતિઆવણુભૂયે, સંજમેણું તવસા અખાણું લાવેમાણું વિહરંતિ. એહવા આચાર્યજી મહારાજ ! આપ, ગામ નગરપુર પાટણુ સન્નિવેશમાં વિચરી રહ્યા છે. આપનો બોધ સાંભળી કાન પવિત્ર કરતા હશે, તેને ધન્ય છે. દર્શન કરી નેત્ર પવિત્ર કરતા હશે, સૂઝતા આહાર પાણી વહોરાવી હાથ પાવન કરતા હશે, આપના દર્શન કરવા પગે ચાલી પગ પાવન કરતા હશે, મનના સંશયો પૂછી નિરાકરણ કરતા હશે, તે પુરૂષોને ધન્ય છે. હું અહિં બેઠો છું તે મારે જીવે આપનાં જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર અને તપ સંબંધી અવિનય, આશાતના, અલકિત કરી હોય તો, હાથ જોડી, માન મોડી, પંચાંગ નમાવી, ત્રણ પ્રદક્ષિણા દઈ, બુજે બુજે કરી ખમાવું છું.

પાઠ ૨૯ મો.

ચોથી ઉપાધ્યાયજીની ક્ષમાપના.

નમો કહેતાં નમસ્કાર કરું છું. ઉવજ્જાયાણું કહેતાં ઉપાધ્યાયજી મહારાજને. તે ઉપાધ્યાયજી મહારાજ કેવા છે ? પચ્ચીશ ગુણે કરી સહિત છે. તે પચ્ચીશ ગુણનાં નામ-અચ્ચાર અંગ, બાર ઉપાંગ, ચરણ સિંતેરી, કરણ સિંતેરીના ધરણહાર. અચ્ચાર અંગના નામ-૧ આચારાંગજી, ૨ સૂચ-ગ્રહાંગજી, ૩ ઠાણાંગજી, ૪ સમવાયાંગજી, ૫ ભગવતીજી, ૬

જ્ઞાતાધર્મકથાંગજી, ૭ ઉપાસક દશાંગજી, ૮ અંતગડ દશાંગજી, ૯ આણુત્તરેષ્વવાઈજી, ૧૦ પ્રશ્ન વ્યાકરણજી, ૧૧ વિપાકજી. બત્રીશ અક્ષરની એક ગાથા, એવી એકાવન કોડ, આઠ લાખ, ચોરાશી હજાર, બસો ને એકવીશ ગાથાનું એક પદ, એવાં અઠાર હજાર પદનું પહેલું આચારાંગજી, તેથી બમણું બીજું, સૂચગડાંગજી, એમ અગ્યાર અંગ લગે ઠામ બમણાં જાણવાં. હવે બાર ઉપાંગનાં નામ-૧ ઉવવાઈ, ૨ રાયપસેણી, ૩ જીવાલિગમ, ૪ પન્નવણા, ૫ જંબુદ્વીપ પ્રજ્ઞપ્તિ, ૬ ચંદ્ર પ્રજ્ઞપ્તિ, ૭ સૂર્ય પ્રજ્ઞપ્તિ, ૮ નિરયાવલિકા, ૯ કપ્પિયા, ૧૦ પુષ્કિયા, ૧૧ પુષ્કચૂલિયા, ૧૨ વન્હિદશા. ચાર મૂલનાં નામ-૧ દશ-વૈકાલિક, ૨ ઉત્તરાધ્યયન, ૩ નંદી, ૪ અનુયોગદ્વાર, હવે ચાર છેદનાં નામ-૧ વ્યવહાર, ૨ વેદકલ્પ, ૩ નિશિય, ૪ દશાશ્રુતસ્કંધ એ એકત્રીશ, અને બત્રીશમું આવશ્યક સૂત્ર એમ અનેક સૂત્રના જાણુ છે. ચૌદ પૂર્વના પાઠી. તે ચૌદ પૂર્વનાં નામ-પહેલું ઉત્પાદ પૂર્વ, જીવ ચૌદમું લોક બિંદુસાર પૂર્વ. એમં સર્વ મળી ત્રાશી કોડ, છન્નુ લાખ, દશ હજાર ને છ પદ જાણુવા. પાંચસે ધનુષ્યની અવગાહના વાળા મનુષ્યો, તેનીવારના હાથી, સોળ હજાર ત્રણસે ત્રાશી અંખાડી સહિત, શાહીનો ઢગલો લિખિત પ્રમાણે જાણુવો. એવા અતિશય જ્ઞાનના ધરનારા આપ લાણે અનેરાને લણાવે. સાચા સૂત્રના લાપણુહાર. સંઘ સમાધિના કરણુહાર. ડગતા પ્રાણીને સ્થિરના કરણુહાર. ઉપાધિના મિટાવણુહાર. એહવા ઉપાધ્યાયજી મહારાજ ! મારે જીવે, આજના દિવસને વિષે, આપનાં જ્ઞાન, દર્શન, આરિત્ર, તપ, સંબંધી અવિનય,

આશાતના, અલક્ષિત કરી હોય તો, હાથ જોડી, માનમોડો, પાંચાંગ નમાવી, ત્રણ પ્રદક્ષિણા દઈ, ભુજે ભુજે કરી ખમાવું છું.

પાઠ ૩૦ મો.

પાંચમી સાધુજની ક્ષમાપના.

નમો કહેતાં નમસ્કાર કરું છું. લોચ્ચે કહેતાં લોક અઢિ દ્વીપને વિષે સંવસાહુણું કહેતાં સર્વ સાધુજ મહારાજને. તે સાધુજ મહારાજ કેવા છે ? સત્યાવીશ સાધુજના ગુણે કરી સહિત છે. તે સત્તાવીશ ગુણનાં નામ-પાંચ મહાવ્રતપાળે, પાંચ ઇન્દ્રિયોને જીતે, ચાર કષાય નિવારે, કરણ સત્ય, યોગ સત્ય, ભાવ સત્ય, ક્ષમાવંત, વૈરાગ્યવંત, મન સમાધારણા, વચ સમાધારણા, કાય સમાધારણા, નાણ સંપન્ને દંસણ સંપન્ને, ચરિત્ત સંપન્ને, વેદની ઉદય આવ્યે સમભાવે અહિયાસે, મરણ આવ્યે સમભાવે સહે. એ સત્યાવીશ ગુણે કરી સહિત છે. તે જઘન્ય બે હજાર કોડ સાધુજ, ઉત્કૃષ્ટા નવ હજાર કોડ સાધુજ, પાંચ ભરત, પાંચ ઐરાવત, પાંચ મહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે વિચરે છે. તે સ્વામી કેવા છે ? પાંચ મહાવ્રતના પાલનહાર છે. છઠ્ઠા રાત્રિ ભોજનના ત્યાગી છે. પાંચ સમિતિએ સમિતા. ત્રણ ગુપ્તિએ ગુપ્તા. છકાયના નાથ. છ કાયના પીયર, સાત ભયના ટાલણહાર, આઠ મદના ગાલણહાર, નવવાડે વિશુદ્ધ પ્રહ્લચર્યના પાલણહાર, દશવિધ યતિધર્મના આરાધક, અગ્યાર શ્રાવકની પડિમાના બાણ, બારે ભેદે તપશ્યાના કરણહાર, સત્તર પ્રકારે સંયમના ધરનાર. અઠાર પ્રકારે અપ્રહ્લચર્યના ટાલણહાર, વીશ અસમાધિ દોષના વર્જણહાર, એકવીશ સખલા દોષના ટાલણહાર, બાવીશ પરિપહના જીત-

જુહાર, ત્રીશ મહામોહનીય સ્થાનકના ટાલનાર, તેત્રીશ આશા-
તનાના ટાલજુહાર, બેતાલીશ, સડતાલીશ તથા છન્નુ દોષ
ટાળી આહાર પાણીના લેનાર, સચેતના ત્યાગી અચેતના
ભોગી કંચન કામિનીના ત્યાગી તપસીરાજ, મુનિરાજ, સફરી
જહાજ સમાન, કલ્પવૃક્ષ સમાન રત્નચિંતામણિ સમાન પાર-
સમણિ સમાન જિનકલ્પી સ્થિવર કલ્પી, મુનિ મહારાજ !
અનેક ગુણના ધરજુહાર ! આપ અઢીદ્વીપમાં બિરાજી રહ્યા
છો. મારે જીવે, આજના દિવસને વિષે, આપનાં જ્ઞાન, દર્શન,
ચારિત્ર અને તપ સંખંધી, અવિનય, આશાતના અભકિત
કરી હોય તો, હાથ જોડી, માન મોડી, પંચાંગ નમાવી, ત્રણ
પ્રદક્ષિણા દઈ, ભુજો ભુજો કરી ખમાવું છું.

પાઠ ૩૧ મો.

છઠ્ઠી શ્રાવક-શ્રાવિકાની ક્ષમાપના.

છઠ્ઠા ખામણા શ્રાવક શ્રાવિકાને કરું છું. મુજથી
તુમથી દાને, શિયલે, તપે, લાવે કરી અધિક છે. બે
વખત આવશ્યક-પંડિત્તમણાના કરનાર છે. મહિનામાં ચાર
તથા છ પોષાનાં કરનાર છે. નવ તત્ત્વના જાણુ છે. ત્રણ
મનોરથના ચિંતવનાર છે. એકવીશ શ્રાવકના ગુણે કરી સહિત
છે. દુબલા પાતલા જીવની દયાના આજુનાર છે. પરધન
પથર બરોબર લેખે છે. પરસી માત બેન બરોબર માને
છે. દ્રઢમી, પ્રિયધર્મી, અઢિ દ્વીપમાં સંખ્યાતા છે. ને અઢિ
દ્વીપ ખાહિર અસંખ્યાતા શ્રાવક શ્રાવિકાઓ છે, તે શ્રાવક
શ્રાવિકાઓ, દેવતાના ડગાવ્યા ડગે નહિં. ધર્મનો રંગ હાડ-
હાડની મિંઝાએ લાગ્યો છે. એવા શ્રાવક શ્રાવિકા, સંવર

ચોષા, પડિષ્ઠમણા, વ્રત, નિયમને વિષે વિચરતા હશે. તેઓને આજના દિવસ સંબંધી, અવિનય, આશાતના, અભક્તિ કરી હોય તો, ભુજો ભુજો કરી ખમાવું છું.

પાઠ ૩૨ મો.

સર્વ જીવોસાથે ક્ષમાપના.

સાધુજીને ખમાવું, સાધ્વીજીને ખમાવું, શ્રાવકને ખમાવું, શ્રાવિકાને ખમાવું, સમદૃષ્ટિ જીવને ખમાવું, મારા ઉપકારીને ખમાવું, બહાલાને ખમાવું, વૈરીને ખમાવું, ચોરાશી લાખ જીવા યોનિને ખમાવું—સાત લાખ પૃથ્વીકાય, સાત લાખ અપકાય, સાત લાખ તેઉક્ષાય, સાત લાખ વાઉકાય, દશ લાખ પ્રત્યેક વનસ્પતિકાય, ચૌદ લાખ સાધારણ વનસ્પતિકાય, બે લાખ બે ઈન્દ્રિય, બે લાખ તે ઈન્દ્રિય, બે લાખ ચઉરિન્દ્રિય, ચાર લાખ નારકી, ચાર લાખ દેવતા, ચાર લાખ તિર્યચ-પચેન્દ્રિય, ચૌદ લાખ મનુષ્યની જાતિ, એ સર્વ મળી; ચોરાશી લાખ જીવાયોનિના જીવોને મારે જીવે, છેદ્યા હોય, ભેદ્યા હોય, વૈરભાવ કીધો હોય, કરાવ્યો હોય, કરતા પ્રત્યે અનુમોદું હોય તો, અરિહંત, સિદ્ધ, કેવલી, ગુરૂ, આત્માની સાથે, તરસ મિચ્છામિ હુક્કડં.

અહિં ઇચ્છામિ ખમાસમણાનો પાઠ બે વખત બોલાવો. પછી, સ્વામિનાથ ! સામાયિક એક, ચોવીસંધવો બે, વંદણા ત્રણ, પડિષ્ઠમણું ચાર એ ચાર આવશ્યક પૂરા થયા. પાંચમા આવશ્યકની આજ્ઞા માગું છું.

ઈતિ આવશ્યક ચોથો સંપૂર્ણ.

આવશ્યક ૫ મો.

કાયોત્સર્ગ.

દેવસિય-પાયચ્છિત વિશુદ્ધનાથ^૧, કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં, એમ આજ્ઞા માગી, (એક નવકાર, કરેમિ ભંતે, ઇચ્છામિ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં અને તસ્સ ઉત્તરી કરણેણુ^૨નો પાઠ બોલી, ચાર* લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો ત્યારબાદ 'નમો અરિ-હંતાણુ' બોલી, બે વખત ઇચ્છામિ ખમાસમણા નો પાઠ બોલવો ત્યારપછી સ્વામિનાથ ! સામાયિક એક, ચોવીસંથવો બે, વંદણા ત્રણ, પડિક્કમણુ^૩ ચાર, કાઉસ્સગ્ગ પાંચ એ પાંચ આવશ્યક પૂરા થયા, છઠ્ઠા આવશ્યક-પચ્ચકખાણુની આજ્ઞા.]

ઇતિ પંચમ આવશ્યક.

આવશ્યક ૬ ઠો.

પ્રત્યાખ્યાન (પચ્ચકખાણુ.)

પચ્ચકખાણુ પહેલું, નોકારશીનું.

સૂત્રે ઉગ્ગએ, નમુક્કાર સહિયં પચ્ચકખામિ, ચઉવ્વિ-હંપિ આહારં, અસણું પાણું ખાધમં સાધમં,^૧અન્નતથણા લોગેણુ,^૨સહસાગારેણુ, અખ્ખાણું વોસિરામિ. ૧

* હમેશાં સાંજ સવારે પ્રતિક્રમણુ કરતાં ચાર, ચાર લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો. પક્ષિ-પ્રતિક્રમણુમાં બાર લોગસ્સનો, સાંવત્સરિક પ્રતિક્રમણુમાં ચાલીશ લોગસ્સનો અને ચાતુર્માસિક-પ્રતિક્રમણુમાં વીશ લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો.

પચ્ચક્રખાણુ બીજી, પોરસીનું.

સૂરેઉગ્ગએ, પોરસિં પચ્ચક્રખામિ, ચઉવ્વિહંપિ આહારં, અસણું પાણું ખાઈમં સાઈમં, અન્ન^૧તથણા ભોગેણું, સહ^૨સાગારેણું, પચ્છ^૩નકાલેણું, દિસા^૪મોહેણું, સાહુ^૫વયણેણું, સવ્વસ^૬માહિવત્તિયાગારેણું, અપ્પાણું, વોસિરામિ. ૨.

પચ્ચક્રખાણુ ત્રીજી, સાઠપોરસી, અને પુરિમદ્દનું. (પૂર્વાર્દ્ધ^૧)

સૂરેઉગ્ગએ, સાઠપોરસિય-પુરિમદ્દં પચ્ચક્રખામિ, ચઉવ્વિહંપિ આહારં, અસણું પાણું ખાઈમં સાઈમં, અન્ન^૧તથણા ભોગેણું, સહ^૨સાગારેણું, પચ્છ^૩નકાલેણું, દિસા^૪મોહેણું, સાહુ^૫વયણેણું, મહત્ત^૬રાગારેણું, સવ્વસ^૭માહિવત્તિયાગારેણું, અપ્પાણું વોસિરામિ. ૩.

પચ્ચક્રખાણુ ચોથું, એકટાણાનું.

સૂરેઉગ્ગએ એકટાણા ઉપરાંત, દુવિહંપિ આહારં પચ્ચક્રખામિ, અસણું, ખાઈમં, અન્ન^૧તથણાભોગુણું સહ^૨સાગારેણું, સા^૩ગારિ આગારેણું, આઉટ્ટણ^૪પસારેણું, શુરઅ^૫બ્બુટ્ટાણેણું* મહત્ત^૬રાગારેણું, સવ્વસમાહિ વત્તિયાગારેણું, અપ્પાણું વોસિરામિ. ૪.

પચ્ચક્રખાણુ પાંચમું, એકલદ્દાણાનું.

[અથવા એકાસણાનું.]

એકલદ્દાણા (એકાસણા) ઉપરાંત, તિવિહં અથવા

* પારિટ્ટાવણિયા ગારેણું=આ આગાર મુનિઓ માટે છે.

ચઉવિહંપિ આહારં પરચકખામિ, અસણું પાણું ખાઈમં, સાઈમં, અન્નતથ^૧ણા ભોગેણું, સહ^૨સાગારેણું, ગુરુઅ^૩બ્ભુ-
ટ્ટાણેણું, સંવસમા^૪હિવત્તિયાગારેણું, અપ્પાણું વોસિરામિ. ૫.

પરચકખાણુ છઠ્ઠું, આયંખિલનું.

સૂરે ઉગ્ગએ, આયંખિલં પરચકખામિ, તિવિહંપિ, આહારં, અસણું ખાઈમં સાઈમં, અન્ન^૧તથણાભોગેણું, સહસા^૨ગારેણું, લેવા^૩લેવેણું, ગિહતથ^૪સંસટ્ટેણું, ઉકિખત^૫-
વિવેગેણું મહ^૬ત્તરાગારેણું, સંવ^૭સમાહિ વત્તિયાગારેણું, અપ્પાણું વોસિરામિ. ૬.

પરચકખાણુ સાતમું, નીવીનું.

સૂરે ઉગ્ગએ, નિવિ ગમ્મયં પરચકખામિ, તિવિહંપિ આહારં, અસણું ખાઈમં, સાઈમં, અન્નતથ^૧ણાભોગેણું, સહસા^૨ગારેણું, લેવા^૩લેવેણું, ગિહતથ^૪સંસટ્ટેણું, ઉકિખત-
વિવેગેણું, પડુચ્ચ^૫મકિખએણું, મહત્તા^૭ગારેણું, સંવસ^૬મા-
હિવત્તિયાગારેણું, અપ્પાણું વોસિરામિ. ૭.

પરચકખાણુ આઠમું, ઉપવાસનું.

સૂરે ઉગ્ગએ, ચઉત્થલત્તં અથવા અલત્તટ્ટં પરચકખામિ, તિવિહં અથવા ચઉવિહંપિ આહારં, અસણું પાણું ખાઈમં સાઈમં, અન્નતથ^૧ણાભોગેણું, સહ^૨સાગારેણું, મહત્તરા^૩ગારેણું, સંવ^૪સમાહિવત્તિયાગારેણું, અપ્પાણું વોસિરામિ ૮.

પચ્ચક્રખાણુ નવમું, ચઉવિહારનું.

સૂરે ઉગ્ગએ, અથવા દિવસ ચરિમં, ચઉવિહારંપિ આહારં
પચ્ચક્રખામિ, અસણું પાણું ખાઈમં સાઈમં, અન્ન^૧તથાણુ
ભોગેણું, સહ^૨સાગારેણું મહ^૩ત્તરાગારેણું, સવ્વ^૪સમાહિવ-
ત્તિયાગારેણું, અપ્પાણું વોસિરામિ. ૯.

પચ્ચક્રખાણુ દશમું, અભિગ્રહનું.

સૂરે ઉગ્ગએ, ગંઠિ સહિયં, મુઠ્ઠિસહિયં, અભિગ્ગહં
પચ્ચક્રખામિ, ચઉવિહારંપિ આહારં, અસણું પાણું ખાઈમં
સાઈમં, અન્નતથાણુ^૧ભોગેણું, સહ^૨સાગારેણું, મહત્ત^૩રાગારેણું,
સવ્વસમા^૪હિવત્તિયાગારેણું, અપ્પાણું વોસિરામિ.

ગુર્વાદિકને સવિનય, વિધિપૂર્વક, વંદન કરી, ઉપરોક્ત
દશ પચ્ચક્રખાણુમાંથી, ગમે તે એક પચ્ચક્રખાણુ, યથાશક્તિ,
પોતાથી પળી શકે તેવું, અથવા અન્ય કોઈપણુ વ્રતિનું
એક પચ્ચક્રખાણુ, જરૂર કરવું જોઈએ. એમાં અંતર પડવા
દેવો નહિં. x

(છઠ્ઠા આવશ્યકમાં પચ્ચક્રખાણુ કર્યાબાદ) સ્વામિનાથ !
સામાયિક એક, ચોવીસંથવો એ, વંદણા ત્રણ, પડિચ્છમણું
ચાર, કાઉસ્સગ્ગ પાંચ, પચ્ચક્રખાણુ છ, એ છ આવશ્યક
પૂરા થયા, તેમાં પ્રમાદ વશથી, અણુઉપયોગથી, જે કોઈ

x સાધુજની હાજરી હોય તો તેમની પાસેથી અગર સાધુજ
ન હોય તો, વડેરા શ્રાવક પાસેથી પચ્ચક્રખાણુ લેવા. એકાદી હોઈએ
તો પોતાની-એજે પચ્ચક્રખાણુ લઈ લેવા.

દોષ લાગ્યો હોય, અશુદ્ધ બોલાણું હોય તો, અનંત સિદ્ધ, કેવલી, ગુરૂ, આત્માની શાક્ષીએ, તસ્મ મિચ્છામિ દુક્કડં.

છ આવશ્યક થયા બાદ છેલ્લો વિધિ-પાઠ.

મિથ્યાત્વનું પડિક્કમણું, અત્રતનું પડિક્કમણું, પ્રમાદનું પડિક્કમણું, કપાયનું પડિક્કમણું, અશુભ જોગનું પડિક્કમણું, એ ખ્યાશી બોલનું પડિક્કમણું, ગયાકાલનું પડિક્કમણું, વર્તમાન કાલનો સંવર, આવતા કાલના પરચકખાણુ, કરણસચ્ચે, જોગસચ્ચે, ભાવસચ્ચે, તમેવસચ્ચં, નિસંક્રિયં, નિકંખિયં, જં જિણેહિં પવેધિયં, એવંમાણે, ધારેમાણે, પકરેમાણે, ચિક્કેમાણે, આણાએ આરાહિયં, અણુપાલિયં ન ભવઈ તસ્મ મિચ્છામિ દુક્કડં. કરેમિ મંગલં, મહા મંગલં, થય-(થવ) થુઈ મંગલં, સાચાની સદહણા, જાહાનું મિચ્છામિ દુક્કડં.

[એટલું બોલ્યા પછી, ત્રણ વખત વંદન ફેરવી, ત્રણ નમસ્તુણાં કહેવાં.]

ઈતિ આવશ્યક (પ્રતિક્રમણ) સૂત્ર સમાપ્ત.

પૌષધ વિધિ.

અગિયારમું પૌષધવ્રત બાંધવાનો વિધિ.

દ્રવ્ય થકી સાવજ્જ જોગ સેવવાનાં પરચકખાણુ, ક્ષેત્ર થકી આખા લોક પ્રમાણે, કાલ થકી કાલ દિવસ ઉગ્યા સુધી, ભાવ થકી આઠ કોટિએ, પરચકખાણુ, ઉપયોગ સહિત, અગિયારમું પૌષધવ્રત, અસણું, પાણું, ખાઈમિં સાઈમિંના પરચકખાણુ,

અખંભ સેવવાના પચ્ચકખાણુ, મણિ-સુવન્નના પચ્ચકખાણુ, માલાવન્નગ વિલેવણુના પચ્ચકખાણુ, સત્થ-મૂસલાદિક-સાવન્ન જોગ સેવવાના પચ્ચકખાણુ, જીવ અહોરત્તં પન્નુવાસામિ, દુવિહં, તિવિહેણું, ન કરેમિ, ન કારવેમિ, મણેણું, વાયાએ, કાયેણું, કરંતં નાણુજાણુમિ, વાયાએ, કાયેણું, તસ્સ ભંતે ! પડિક્કમામિ, નિંદામિ, ગરિહામિ, અપ્પાણું વોસિરામિ.

દશમું દિશાવગાસિક વ્રત ખાંધવાનો વિધિ.

દ્રવ્ય થકી સાવન્ન જોગ સેવવાના પચ્ચકખાણુ, ક્ષેત્ર થકી આખા લોક પ્રમાણે, કાલ થકી કાલ દિવસ ઉજ્યા સુધી, ભાવ થકી આઠ કોટિએ પચ્ચકખાણુ, ઉપયોગ સહિત, દશમું દિશાવગાસિક વ્રત, જીવ નિયમ પન્નુવાસામિ, દુવિહં, તિવિહેણું, ન કરેમિ, ન કારવેમિ, મણેમં, વાયાએ, કાયેણું, કરંતં નાણુજાણુમિ, વાયાએ, કાયેણું, તસ્સ ભંતે ! પડિક્કમામિ, નંદામિ, ગરિહામિ, અપ્પાણું, વોસિરામિ.

સંવર-પૌષધ-ખાંધવાનો વિધિ.

દ્રવ્યે, ક્ષેત્રે, કાલે, ભાવે, કાલ દિન ઉજ્યા સુધી, પાંચ આસ્રવ સેવવાનાં પચ્ચકખાણુ, માંહે રહી ધર્મ ધ્યાન કરવું તસ્સ ભંતે ! પડિક્કમામિ, નિંદામિ, ગરિહામિ, અપ્પાણું વોસિરામિ.

પોતાની મેળે પૌષધ ખાંધવું હોય તો, નીચે પ્રમાણે પાઠ બોલવો.

કરેમિ ભંતે ! પોસહં, અસણું, પાણું, ખાધમં, સાધમં,

પચ્ચક્રામિ, અળંલ પચ્ચક્રામિ, મણિસુવન્નં, પચ્ચક્રામિ, માલાવન્નગ-વિલેવણું પચ્ચક્રામિ, સત્થ-મૂસલાદિક સાવજ્જં જ્ઞેગં પચ્ચક્રામિ, જ્ઞવ અહોરત્તં, પજ્જુવાસામિ, દુવિહં, તિવિહેણું, ન કરેમિ, ન કારવેમિ, મણેણું, વાયાએ, કાયેણું, કરંતં નાણુનાણુમિ, વાયાએ, કાયેણું, તસ્સ લત્તે ! પડિ-ક્કમામિ, નિંદામિ, ગરિહામિ, અપ્પાણું વોસિરામિ.

પોરસી પૌષધનો વિધિ.

કાલથકી, મૂળથી, પોર દિવસ ચડયા સુધી, લાવ થકી આઠ કેટિએ, વિગેરે વિધિ, દશમા, અગ્યારમા પૌષધ વ્રતના વિધિ પ્રમાણે જાણવો.

અગ્યારમું પૌષધ-વ્રત પાળવાનો વિધિ.

એહવા, અગ્યારમા પૌષધ વ્રતના, પંચ અઈયારા, જાણિ-યવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા, તં જહા તે આલોઉં અપ્પડિલે-હિયદુપ્પડિલેહિય-સિન્નજસંથારે અપ્પમન્નિજય-દુપ્પમ-ન્નિજય-સિન્નજસંથારે, અપ્પડિલેહિય-દુપ્પડિલેહિય-ઉચ્ચાર પાસવણુ ભૂમી, અપ્પમન્નિજય-દુપ્પમન્નિજય-ઉચ્ચાર પાસવણુ ભૂમી, પોસહસ્સ સમં આણુણુ પાલણુયા એ પાંચ અતિચાર માંહેલો, જે કોઈ અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ૧

પૌષધ વ્રત, સમકાએણું, ક્કાસિયં, પાલિયં, તિરિયં, કિટ્ટિયં, સોહિયં, આરાહિયં, આણુએ આણુપાલિયં, ન લવઈ, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ૨

પૌષધ વ્રતમાં, એકવીશ દોષ માંહેલો, જે કોઇ દોષ લાગ્યો હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ૩

પૌષધ વ્રતમાં સ્ત્રીકથા ભક્તકથા, દેશકથા, રાજ્ય કથા એ ચાર કથા માંહેલી જે કોઇ કથા કરી હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ૪

પૌષધ વ્રતમાં, આહાર સંજ્ઞા, ભય સંજ્ઞા, મૈથુન સંજ્ઞા, પરિશ્રદ્ધ સંજ્ઞા, એ ચાર સંજ્ઞા માંહેલી, જે કોઇ સંજ્ઞા કરી હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ૫

પૌષધ વ્રત, વિધિએ લીધું વિધિએ પાડ્યું, વિધિએ કરતાં, અવિધિએ થયું હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ૬

પૌષધ વ્રતમાં, અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિચાર, અણુચાર, જાણુતાં, અજાણુતાં, મને, વચને, કાયાએ કરી, જે કોઇ દોષ લાગ્યો હોયતો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ૭

પૌષધ વ્રતને વિષે, ભણુતાં, ગણુતાં, કાનો, માત્રા, મીંડી, ગાથા, પદ, અક્ષર, ઓછું, અધિકું, વિપરિત ભણાયું હોય તો, અરિહંત, સિદ્ધ, કેવલી, ગુરૂ, આત્માની સાક્ષીએ, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ૮

પોષાને વિષે, ઉડતાં, ખેસતાં, આવતાં, જતાં, પડિલેહણ પથારી કરતાં અને પરઠવવા જતાં, કોઇ દોષ લાગ્યો હોય તો, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ૯

દશમું દિશાવકાસિક વ્રત પાળવાનો વિધિ.

એહવા, દશમા દિશાવકાસિક-પૌષધ વ્રતના પંચ અર્ચારા, જાણિયજ્વા, ન સમ્પાદિયજ્વા, તે જહા તે

આલોઉં-આણુવણુ-અપઓગે, પેસવણુ-અપઓગે, સદાણુવાએ, ફવાણુવાએ, બહિયા પોગ્ગલ-અપકએવે, એ પાંચ અતિચાર માંહેલો, જે કોઈ અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય તો, તસ્મ મિચ્છામિ દુક્કટં.

બાકીના સવ વિધિ પાઠો, અગ્યારમા પૌષધવ્રતની પેઠે કહેવાના છે. એટલું વિશેષ-અગ્યારમાને બદલે દશમા પૌષધવ્રતનું નામ કહેવું.

સંવર પૌષધ વ્રત પાળવાનો વિધિ.

સંવર પૌષધ, સમકાએણું ક્ષસિયં, પાલિયં, તિરિયં, કિદ્દિયં, સોહિયં, આરાહિયં, આણુએ આણુપાલિયં, ન ભવઈ, તસ્મ મિચ્છામિ દુક્કટં.

બાકી સર્વે વિધિઓ પૂર્વની પેઠે વિશેષ-અગ્યારમા પૌષધ વ્રતને બદલે, સંવર પૌષધ વ્રત બોલવું.

પોતાની મેળે લીધેલા, પૌષધ વ્રત, પાળવાનો વિધિ, ઉપર પ્રમાણે. પોરસી પૌષધવ્રત, સમકાએણું ક્ષસિયં, પાલિયં, તિરિયં, કિદ્દિયં, સોહિયં, આરાહિયં, આણુએ આણુપાલિયં, ન ભવઈ, તસ્મ મિચ્છામિ દુક્કટં બાકીના વિધિપાઠો સર્વે ઉપર પ્રમાણે.

નોકારશી, પોરસી, સાઠ પોરસી, પુરિમદ્દ, એકટાણું, એકાસણું, આયંબિલ, નિવિ, ઉપવાસ, અઉવિવહાર કે અભિગ્રહ વિગેરે આ ઉપરોક્ત નિયમોમાંથી, કોઈપણ નિયમ લીધો હોય, તે નિયમનો વળત પૂર્ણ થયે પાળવો જોઈએ. તે નિયમ પાળવાનો વિધિ:-પ્રથમ જે નિયમ લીધો હોય તે નિયમનું નામ લેવું. (નોકારસી,

વિગેરે અને પછી) સમકાએણું, કસિયં, પાલિયં, તિરિયં, કિટિયં, આરાહિયં, આણાએ અણુપાલિયં, નભવઠં, તસ્સ મિચ્છામિ હુક્કડં. તે નિયમ (જે નિયમ લીધો હોય તેનું નામ લેવું) વિધિએ લીધો, વિધિએ પાડ્યો, વિધિએ કરતાં અવિધિએ થયો હોયતો, તસ્સ મિચ્છામિ હુક્કડં. તે નિયમમાં (નામ લેવું) અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિચાર, અણુચાર, જાણતાં અજાણતાં, મને, વચને, કાયાયે કરી જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોયતો, તસ્સ, મિચ્છામિ હુક્કડં. યાકીના વિધિઓની જરૂર નથી.

ઇતિ પૌષધ વિધિ તથા અન્ય નિયમો પાળવાનો વિધિ સંપૂર્ણ.

કાઉસ્સગ્ગ-વિધિ.

પૌષધ વ્રત ધારી શ્રાવકે, નિદ્રામાંથી જાગત થયા પછી, ઇરિયાવહીનો પાઠ તથા પ્રથમ શ્રમણ સૂત્રનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો જોઈએ. તેમજ પાત્રો વિગેરે પરઠવી આવ્યા પછી, પરિચાવહીના પાઠનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો. એક નવકાર, તિક્કપુતો, ઇચ્છામિ પડિક્કમિઈં અને તસ્સ ઉત્તરી એ ચાર પાઠ બોલ્યા પછી, જે જે કાઉસ્સગ્ગ કરવો હોય, તે કાઉસ્સગ્ગ કરવો. કાઉસ્સગ્ગ પાડ્યા પછી, એક લોગસ્સ બોલવો.

ચઉમ્માસિય પડિક્કમણાનો વિધિ.

ચૌમાસિક (કાર્તિક પૂર્ણિમા) દિવસે, સાંજે જે પ્રતિક્રમણ કરવા જોઈએ. પહેલા પ્રતિક્રમણમાં-દેવસિય પડિક્કમણ.

પડિક્કમણાની આજ્ઞા માગવી. પહેલાથી માંડી ચોથો આવશ્યક (ખામણા પછી એ ઇચ્છાંમિ ખમાસમણા બોલાય ત્યાંસુધી) પૂર્ણ થાય, ત્યાં સુધીમાં, જ્યાં 'દેવસિય' શબ્દ આવે ત્યાં 'દેવસિય પકિખય' શબ્દ બોલાવો. પાંચમા આવશ્યકની આજ્ઞા લેવાને બદલે, 'ચઉમ્માસિય પડિક્કમણા' ની [આવશ્યક પહેલાની] આજ્ઞા માગવી. પૂર્વ પેઠે ચાર આવશ્યક પૂર્ણ કરવા. જ્યાં 'દેવસિય' શબ્દ આવે ત્યાં માત્ર 'ચઉમ્માસિય' શબ્દ બોલાવો. ત્યારપછી પાંચમા આવશ્યકની આજ્ઞા માગવી. છેવટ સુધીમાં જ્યાં 'દેવસિય' શબ્દ આવે ત્યાં 'દેવસિય, પકિખય ચઉમ્માસિય' શબ્દ બોલાવો. એ રીતે છ આવશ્યક પૂર્ણ કરવા.

ક્ષેત્ર વિશુદ્ધિનો વિધિ.

સામાયિક ખાંધ્યા ને એક ઘડી ઉપરાંત વખત થયો હોય, (પ્રતિક્કમણના પ્રથમ આવશ્યકની આજ્ઞા લેવી હોય ત્યારે) તથા 'પૌષધ કમ્બુ' હોય અને સાંજ સવાર પ્રતિક્કમણ કરવું હોય ત્યારે, પ્રથમ ક્ષેત્ર વિશુદ્ધિ (નીચે પ્રમાણે) કરવી જોઈએ,

ક્ષેત્ર વિશુદ્ધિની આજ્ઞા માગી, અને નવકાર, તિક્કખુત્તો, ઇરિયા વહિયા, તસ્સ ઉત્તરો, ઇરિયા વહિયાનો કાઉસ્સઝા, એક લોગસ્સ અને ત્રણ નમુત્થુણાં. એ પ્રમાણે પાઠો બોલ્યા પછી, પ્રથમ આવશ્યકની આજ્ઞા માગવી.

ઇતિ વિધિપાઠ.

પ્રકીર્ણ સજ્જાયો.

સાંજે પ્રતિક્રમણ કર્યા બાદ બોલવાની સ્તુતિ.

(પંચ પરમેષ્ઠીની)

અરિહંતા મુજ્ઝ મંગલં, અરિહંતા મુજ્ઝ દેવયં;
અરિહંતા કિત્તઈત્તાણું, વોસિરામિત્તિ પાવકમ્મં. ૧
સિદ્ધા મુજ્ઝ મંગલં, સિદ્ધા મુજ્ઝ દેવયં;
સિદ્ધા કિત્તઈત્તાણું, વોસિરામિત્તિ પાવકમ્મં. ૨
આયરિયા મુજ્ઝ મંગલં, આયરિયા મુજ્ઝ દેવયં;
આયરિયા કિત્તઈત્તાણું, વોસિરામિત્તિ પાવકમ્મં. ૩
ઉવજ્ઝાયા મુજ્ઝ મંગલં, ઉવજ્ઝાયા મુજ્ઝ દેવયં;
ઉવજ્ઝાયા કિત્તઈત્તાણું, વોસિરામિત્તિ પાવકમ્મં. ૪
સવ્વસાહુ મુજ્ઝ મંગલં, સવ્વસાહુ મુજ્ઝ દેવયં;
સવ્વસાહુ કિત્તઈત્તાણું, વોસિરામિત્તિ પાવકમ્મં. ૫
ઈઈ પંચ મુજ્ઝ મંગલં, ઈઈ પંચ મુજ્ઝ દેવયં;
ઈઈ પંચ કિત્તઈત્તાણું, વોસિરામિત્તિ પાવકમ્મં. ૬

પ્રતિક્રમણની સજ્જાય.

(બેડલે ભાર ધણે છે રાજ. એ દેશી.)

પંચ પ્રમાદ તણ પડિછમણું, સાંજ સવારો કીજે;
અરિહંત સિદ્ધ સાધુની સાંજે, પાપ આલોચણ લીજે.
સંધે કરવું તે રંગે રાજ, પડિછમણું મન ચંગે. એ ટેક.
જ્ઞાન અક્ષર ચોણું અધિકું, કાનો માત્રા લાંખયું;
જિન મારગમાં શંકા કંખા, મિથ્યાત્વ મનમાં રાખ્યું. સંધે.

જીવ છકાયના આરંભ સમારંભ, તિવ્ર પરિણામે કીધા;
 કોધ કષાય વળી જીહ્વું ખોલી, અદત્તાદાનજ લીધા. સંધે. ૩.
 પરસ્ત્રી દેખી પ્રેમ વધાર્યો, ધન લોભે મન લાગ્યો;
 દેશેા દેશમાં અધિક વધારી, ખાવા પહેરણ આગ્યો. સંધે. ૪.
 કર્માદાન અનર્થા દંડે, શુદ્ધ સામાયિક નાવ્યો;
 દેશાવકાસિક આઠમ પાખી, પોષો ભલો નવિ ભાવ્યો. સંધે. ૫.
 જિમણ વેલા જિમવા બેઠો, સાધ ચિંતવણુ વિસરિયો;
 સંલેખના તપ વીર્ય એકસો, ચોવીશ દૂષણે ભરિયો. સંધે. ૬.
 જાણે અજાણે જે પડિછમશે, તે કર્મે હળવો થાશે;
 વિણાગ નાગ મંત્રીને દ્રષ્ટાંતે, અંતે તે મુક્તો જાશે. સંધે. ૭.
 મન, વચન, કાયા, શુદ્ધ કરીને, જે પડિછમણું કરશે;
 ઉના નગરમાં ગણી તેજસીં ભાંખે, તે ભવસાગર તરશે. સંધે. ૮

ધતિ સંપૂર્ણ.

પ્રતિક્રમણથી થતાં લાભ વિષે.

કર પડિછમણું રે. ભાવશું, હોય ઘડી શુભ ધ્યાન, લાલરે;
 પર ભવ જાતાં જીવને, સંખલ સાચું જાણુ, લાલરે. કર. ૧.
 શ્રી વીર મુખ એમ ઉચ્ચરે, શ્રેણિકરાય પ્રત્યે વાણુ લાલરે;
 લાખ ખાંડી સોવન તણી, દિયે તે દિન પ્રત્યે દાન, લાલરે. કર. ૨.
 લાખ વરસ લગે તે વળી, એમ દિયે દ્રવ્ય અપાર, લાલરે;
 એક સામાયિકને તોલે નાવે તેહ લગાર, લાલરે. કર. ૩.
 સામાયિક ચોવીસંથવો, વંદના હોય હોય વાર, લાલરે;
 અત સંભારો રે આપણાં, પાળો નિર અતિચાર, લાલરે કર. ૪.

કર કાઉસગ્ગ શુભધ્યાનથી, પચ્ચખખાણુ શુદ્ધ વિચાર, લાલરે;
 હોય સંધ્યાએ તે વળી, ટાળો ટાળો અતિચાર, લાલરે. કર. ૫.
 શ્રી સામાયિક પ્રતાપથી, લહિએ અમર વિમાન, લાલરે;
 ધર્મસિંહ મુનિએમ લણે, એ છે મુક્તિ નિદાન, લાલરે. કર. ૬.

પાંચ ગતિમાં જવાનાં કારણો.

(અરણિક મુનિવર ચાલ્યા ગોચરી. એ દેશી.)

આરંભ કરતાંરે જીવ શકે નહિ, ધન મેલણ તૃણા આપારેજી;
 ઘાત કરેરે પંચેંદ્રિય જીવની, મદ મંસનો કરે આહારેજી.

એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય નરકમાં. ૧

ફૂડ કપટને રે ગૂઢ માયા કરી, વળી ખોલે મુસાવાયજી;
 ફૂડાં તોલાં રે ફૂડાં માપલાં, ખોટા લેખ લખાયજી.

એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય તિર્યંચમાં. ૨

સરલ સ્વભાવીરે ભદ્રિક પરિણામથી, વિનય તણો ગુણ આયજી;
 દયા ભાવરે રાખે દિલમાં, મત્સર નહિં ઘટમાંયજી.

એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય મનુષ્યમાં. ૩

સરાગપણાથી રે પાળે સાધુપણું, વળી શ્રાવકનાં વ્રત ખારજી;
 અજ્ઞાન કષ્ટ રે કરે વિવિધ પરેં, અકામ નિર્જરા બહુ વારજી,

એ ચાર પ્રકારે રે જીવ થાય દેવતા. ૪

જ્ઞાનથી જાણે રે જીવ અજીવને, વળી શ્રદ્ધા સમકિત આવેજી;
 ચારિત્રથી રોકે રે નવાં કર્મ આવતાં, તપે પૂર્વલાં કર્મ ખપાવેજી.

એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય મોક્ષમાં. ૫

ચાર ગતિમાંથી આવેલા જીવોનાં લક્ષણો.

(આ ભવ રત્નચિંતામણિ સરિખો. એ દેશી.)

ધર્મપ્રિય વળી શરીર નિરોગી, બુદ્ધિ ઘણી તેમ દાનીજ;
 શ્રી વક્ષલ દ્રવ્યલાલ ઘણેરો, સ્વજન પૂજક પ્રિય વાણીજ.
 દેવગતિથી આવ્યો જીવડલો, તસ લક્ષણ કહ્યાં નાણીજ. ૧
 સંતોષીને વિનીત દયાળુ, દાન રૂચિ જે હોયજ;
 સરલ સ્વભાવી હર્ષિત મુખડું, મધ્યદર્શી સંત સોયજ,
 મનુષ્ય ગતિથી આવ્યો જીવડલો, તસ લક્ષણ કહ્યાં નાણીજ. ૨
 આશા તૃષ્ણા લોભ ઘણેરો, માયા કપટ કરાયજ;
 માઠા સ્વપ્ન આવે વારંવારે, આળસુ મૂઠ કહાયજ,
 તિર્યગ્ગતિથી આવ્યો જીવડલો, તસ લક્ષણ કહ્યાં નાણીજ. ૩
 સ્વજન તણો જે હોય વિરોધી, દેહ રોગી મૂર્ખ સંગીજ;
 અતિ રોષીને કટુકજ વાણી, હોય વળી બહુ રંગીજ,
 નરકગતિથી આવ્યો જીવડલો, તસ લક્ષણ કહ્યાં નાણીજ. ૪
 ચાર ગતિમાંથી જે આવ્યા, તેમનાં લક્ષણ જાણોજ;
 ભણતાં ગણતાં ને આચરતાં, રત્નત્રયી દિલ આણોજ,
 ચાર ગતિથી આવ્યા જીવડલા, લક્ષણ તાસ પ્રમાણોજ. ૫

માર્ગાનુસારીના ૩૫ બોલ, (ગુણ)

[આધવજ સદેશો કહેજે મારા નાથને, એ દેશી.]

ન્યાય^૧ થકી ધન સંપાદન કરવું સદા,
 શિષ્ટા^૨ચાર પ્રશંસા કરવી નિત્યજે;
 સ્વર્ગો^૩ત્રી સાથે સગપણ કરવું નહિ,
 પાપ^૪ભીરૂ થઈ વર્તો માર્ગે સત્યજે.

માર્ગાનુસારી શુદ્ધા આવક સુણો. એ ટેક. ૧

- ૫ પ્રસિદ્ધ દેશાચાર પ્રમાણે વર્તવું,
 ૬ કોઈના અવર્ણવાદ ન બોલવા મુખજો;
 ૭ અતિ ગુપ્ત અતિદ્વારનું સ્થાનક વર્જવું,
 ૮ શુભ પડોશમાં વસતાં થાયે સુખજો.—માર્ગા. ૨.
 ૯ સારા જનની સોખતમાં વસવું સદા,
 ૧૦ વિનયે માત પિતાની કરવી સેવજો;
 ૧૧ લયવાળા સ્થાનકમાં કદિ વસવું નહિં,
 ૧૨ નિંદિત કાર્યની તજવી માઠી ટેવજો.—માર્ગા. ૩.
 ૧૩ આવકને અનુસારે વ્યય કરતો રહે,
 ૧૪ વિત્ત અનુસારે ધારે સાદો વેષજો;
 ૧૫ આઠ ગુણો બુદ્ધિના ઉરમાં ધારવા,
 ૧૬ અજીર્ણ નવિ ભોજન કરવું વિશેષજો.—માર્ગા. ૪.
 ૧૭ સાત્ત્વિક રૂચિ અનુસારે અન્ન આરોગવું,
 ૧૮ અબાધિત ત્રણ વર્ગો સાધન સાધ્યજો;
 ૧૯ ગુણી જનની લક્ષિત કરવી રૂડી પરે,
 ૨૦ અસત કદાચહ તજવો દુરા રાધ્યજો.—માર્ગા. ૫.
 ૨૧ પક્ષપાત સૌજન્ય તણો કરવો મને,
 ૨૨ નિષિદ્ધ દેશે નવિ કરવો વિહાર જો;
 ૨૩ કાર્યારંભ સ્વશક્તિ અનુસારે કરે,
 ૨૪ અબ્યુત્થાન કરવો જ્ઞાનીનો ઉદારજો.—માર્ગા. ૬.
 ૨૫ પરિજનનું પોષણ કરવું પ્રેમે કરી,
 ૨૬ વિશાળ દૃષ્ટિએ પૂર્વાપર વિચારજો;
 ૨૭ સ્વપર કૃત્યાકૃત્યનું અંતર જાણવું,
 ૨૮ ભૂલવો નહિ અન્ય જનનો કૃત ઉપકારજો.—માર્ગા. ૭.

- ૨૯ જનવલ્લભ થાવાના સદ્ગુણ આચરે,
 ૩૦ લજ્જાવંત બનો 'મતિવંત સુસંતજે;
 ૩૧ દયાવંત થઈ આર્ય કાર્ય કરવાં સદા,
 ૩૨ સૌમ્ય પ્રકૃતિ રાખવી હૃદય અનંતજે.—માર્ગી. ૮.
 ૩૩ પર ઉપકારમાં સત્ત્વર અંતર જોડવું,
 ૩૪ અંતરંગ છ શત્રુ કરવા દૂરજે;
 ૩૫ વિજય મેળવો ઇન્દ્રિય ઉપર સર્વદા,
 દેશવ્રતિ થાવાના ગુણ એ ધૂરજે.—માર્ગી. ૯.
 અહો ! આશુવ્રતિ ! આ ઉત્તમ શિક્ષા અનુસરે,
 શુભ આચારે ધર્મવૃદ્ધિ ગત થાયજે;
 વ્યોમ° ઋષિ° નિધિ° સોમ° સાક્ષે અર્જુનપુરે,
 નાગચંદ્ર કહે સદ્ગુરુને સુપસાયજે.—માર્ગી. ૧૦.

શ્રાવકના એકવીશ ગુણ વિષે.

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

- ધર્મ રત્નને લાયક સહુ શ્રાવક સુણો,
 ધર્મ વિનાં ઉત્તમ ભવ એળે જાયજે;
 પણ ગુણ વિણ ન પમાયે ધર્મની યોગ્યતા,
 અંક વિના જેમ મિંડાં વ્યર્થ ગણાયજે.
 ધર્મ રત્નના ધારક સહુ શ્રાવક સુણો—એ ટેક૦ ૧

૧ ક્ષુદ્રપણું તણ ગંભીરતા અતિ આદરે,

૨ શુભ સંઘયણી સમરથ રૂપ નિધાન જો;

૩ સૌમ્ય પ્રકૃતિ પાપ કર્મે વર્તે નહિં,

૪ જન વિરૂદ્ધ ન સેવે જન પ્રિયવાન જો—ધર્મ° ૨

- ૫ મલીન ભાવ તણ અકૂર ગુણ અંગી કરે,
 ૬ ઇહ પરલોકે પાપથી ભીરૂ જેહ જો;
 ૭ અશઠપણું ગ્રહી પરને નવિ વચે કદા,
 ૮ પર ઉપકાર કરે સુદાક્ષિણ્ય તેહ જો-ધર્મ ૩
 ૯ અંગીકૃત ન તજે, ત્યજે અનિષ્ઠ લજ્જાલુઓ,
 ૧૦ કરે દયાળુ દયા ધર્મનાં કામ જો;
 ૧૧ ધર્મ પરમ અવિતથ્ય લઈ મજ્જથ્થ ગુણ ધરે,
 ૧૨ ગુણરાગી ગુણ સંગ્રહે જે અભિરામ જો-ધર્મ ૪
 ૧૩ ધર્માર્થી સત્ય કથક અશુદ્ધ કથા ત્યજે,
 ૧૪ ધર્મશીલ સુપક્ષ જાસ પરિવાર જો;
 ૧૫ દીર્ઘ દર્શી થઈ કાર્ય વિચારીને કરે,
 ૧૬ ગુણ દોષોનો વિશેષજ્ઞ ગુણ ધારજો-ધર્મ ૫
 ૧૭ વૃદ્ધ સંગતથી પરિણત બુદ્ધિ સંપન્ને,
 ૧૮ વિનયવંત નિયમા પામે સુજ્ઞાન જો;
 ૧૯ તત્ત્વ બુદ્ધિનો જાણ કૃતજ્ઞ તે કદ્યો,
 ૨૦ ધર્મ બોધ દે પર ઉપકારી સુજાણ જો-ધર્મ ૬
 ૨૧ અલ્પ પ્રયાસે સમજે ધર્મના તત્ત્વને,
 લબ્ધ લક્ષ ગુણ ઉત્તમ જાણે એહ જો;
 એ એકવીશ ગુણ અંગીકૃત કરતાં થકાં,
 નાગચંદ્ર કહે ધર્મ રત્ન લહે તેહ જો-ધર્મ ૭

નાની સાધુવંદના.

સાધુજીને વંદના નિત નિત કીજે, પ્રહર ઉગમતે સૂરરે પ્રાણી;
 નીચ ગતિમાં તે નવિ જાવે, પામે રીદ્ધિ ભરપૂરરે પ્રાણી. સા. ૧

મોટા તે પંચે મહાવ્રત ધારી, છ કાયના પ્રતિપાળ રે, પ્રાણી;
 ભ્રમર લિક્ષા મુનિ સૂઝતી લેવે, દોષ ખેંતાલીશ ટાળરે પ્રા. સા. ૨.
 રીદ્ધિ સંપદા મુની કારમી જાણી, દીધી સંસારને પૂઠરે, પ્રાણી;
 એવા પુરૂષની સેવા કરતાં, આઠે કરંમ જાય ત્રૂટરે, પ્રા. સા. ૩.
 એક એક મુનિવર રસના ત્યાગી, એક એક જ્ઞાન લાંડારરે, પ્રાણી;
 એક એક મુનિવર વૈયાવચ્ચ વૈરાગી, તેના ગુણનો નાવે
 પારરે, પ્રા. સા. ૪

ગુણ સત્યાવીશ કરી મુનિ દીપે, જીતે પરિષદ બાવીશરે, પ્રાણી;
 બાવન તો અનાચીરણ ટાળે, તેને નમાવું માંડે શીશરે, પ્રા. સા. ૫
 જહાઝ સરિખા સંત મુનીશ્વર, લવ્ય જીવ બેસે આયરે, પ્રાણી;
 પર ઉપકારી મુનિ દામ ન માગે, દેવે તે મુક્તિ
 પહોંચાયરે, પ્રા. સા. ૬

એ શરણે રે પ્રાણી શાતા પામે, પાવે તે લીલ વિલાસરે, પ્રાણી;
 જન્મ જરણે મરણ મિટાવે, નાવે ફરી ગર્ભાવાસરે, પ્રા. સા. ૭
 એક વચન એ સદ્ગુરુ કેરું, જો પ્રગટે દિલમાંચરે, પ્રાણી;
 કંઠ કલ્યાણ સદા સુખ હોવે, કષ્ટ વિધન મિટ જાયરે. પ્રા. સા. ૮
 પ્રભાતે ઉઠીને ઉત્તમ પ્રાણી, સુણે સાધુજીનું વ્યાખ્યાનરે, પ્રાણી;
 વડીરે પુન્યાઈ તે પુરૂષોની, પાવે તે અમર વિમાનરે, પ્રા. સા. ૯
 સંવત્ અઢારને વર્ષ આડત્રીશે, બુસી તે ગામ ચોમાસરે, પ્રાણી;
 મુનિ આસકરણુજી એણી પરે જ'પે, હુ'નો ઉત્તમ સાધુજીનો દાસરે,
 પ્રાણી. સાધુજીને વંદના નિત નિત કીજે. ૧૦

ચતુર્વિંશતિ જિન સ્તુતિ:

(ત્રિલંગી છંદ.)

શ્રી આદિ જિણુદં સમરસકદં અજિત જિણુદં લજપ્રાણી;
 સંલવ જગત્રાતા શિવમગરાતા ઘો સુખશાતા હિતઆણી;
 અભિનંદન દેવા સુમતિસુસેવા કરો નિત્યમેવા રિપુઘાતા,
 ચોવીશ જિનરાયા મન, વચ, કાયા પ્રણમું પાયા ઘો શાતા. એટલેક. ૧
 શ્રી પદ્મસુપાસં શશિગુણરાશં સુવિધિસુવાસં હિતકારી,
 શ્રી શીતલ સ્વામો અંતરયામી શિવગતિગામી ઉપકારી;
 શ્રેયાંસ દયાલા પરમ કૃપાલા લવિજન બહાલા જગદાતા. ચો. ૨
 વાસુપૂજ્ય સુકંતં વિમલ અનંતં ધર્મ શ્રી શાંતિ સંતકારી,
 કુંથુ અરનાથં તજ જગસાથં મલિલસુઆથં અંગધારી;
 સુનિસુવત સુનમિ આતમને દમી હર્મતિને વમી તપરાતા. ચો. ૩
 નેમનાથ વડાઈ નાર ન વ્યાહી તોરણુ જાઈ છટકાઈ,
 નાગ નાગણુ તાંઈ દિયા બચાઈ પારસ સાહી સુખદાઈ;
 જય જય વર્દમાનં ગુણુ નિધિખાનં ત્રિજગલાનં શુદ્ધ
 આતા ચો. ૪

સંસારકા કંદા દૂર નિકંદા ધર્મકા છંદા જિણુલીના,
 પ્રભુ કેવલ પાયા ધર્મ સુણાયા લવિ અમજાયા મુનિકીના;
 કહે ઋષિ ત્રિલોકં સદા તસ યોકં ઘો સુખ યોકં
 ચિત્તરહાતા, ચો. ૫

પ્રભાતીયું.

મહાવીર પ્રભુની સ્તુતિ ૩૫.

મુને તે દિનનો વિશ્વાસ છે, સાહેબજી તુમારો;
 હાસ તુમારો- વીનવે, પ્રભુ પાર ઉતારો. એ ટેક૦

એસઠ ઇંદ્રજ સ્થાપિયા, ઇંદ્રાસન આખ્યું;
રાજ રીદિ સુખ સંપદા, સમકિત લઈ સ્થાપ્યું. મુને૦ ૧
લક્ત લલો ષરે ઉદ્યો, તે તો શેઠ સુદર્શન;
શલિ લાંછ સાહિબા, કીધું સિંહાસન. મુને૦ ૨
ચારિત્રથી ચૂકી કરી, ગણિકા ઘર વસીયા;
આષાઠ નંદિપેણ ઉધ્ધર્યા, તુજ લક્ષિતા રસીયા. મુને૦ ૩
બારે ત્રતમા એકે નાહું, કાંઈ નિયમ ન લીધું;
શ્રેણિક લક્ષિ બાણી કરી, તેહને નિજપદ દીધું. મુને૦ ૪
ચંદનબાલા બારણે, પ્રભુ ચાલીને આવ્યા;
બેડી લાંછ અંગ તહેને, શણગાર પહેરાવ્યાં; મુને૦ ૫
અગ્નિજવાલા અંગે વસે, વિષધર વિકરાલો,
ચરણે ડસ્યો ચંડકોશિયો, ઉધ્ધર્યો નાગ કાલો. મુને૦ ૬
લક્ત લલા ખૂરા ઉધ્ધર્યા, તે તો શાસ્ર વખાણે;
નાથ નિરંજન લહેરમાં, રૂપચંદ રસ માણે. મુને૦ ૭

સ્વર્ગસ્થ પૂજ્યશ્રી કર્મસિંહજી સ્વામી રતુતિ.

તીરથની આશાતના નવ કરીએ.

(એ રાગ.)

શ્રી ગુરુ દેવની સેવના નિત્ય કરિયે,
હારે જેથી ભવ સાગર નવિ ફરિયે;
હારે જેથી સુજસ લીલાને વરિયે,
હારે જેથી પાપ ત્રિતાપને હરિયે.
હારે એ છે તારણહાર.....શ્રી ગુરુ ૧

શ્રી ગુરૂ લજિયે લાવથી સોલાગી,
હારે જાય લવની લાવઠં, લાગી;
હારે શુદ્ધ સંયમમાં લય લાગી,
હારે તત્ત્વ જ્યોતિ અંતરમાં જાગી.

હારે શુદ્ધા અણુગાર.....શ્રી ગુરૂં ૨
સમ દમ સંયમ શ્રુતના થયા ધારી,
હારે છે શ્રેષ્ઠાચારી પ્રહારી;
હારે જેણે મમતા માયા વિહારી,
હારે સમદર્શી સદા સુવિચારી.

હારે મદના હરનાર.....શ્રી ગુરૂં ૩
આઠે પ્રવચન માતને આરાધે,
હારે શુદ્ધ સંવેગ યોગને સાધે;
હારે કદિ જિન આજ્ઞા ન વિરાધે,
હારે ધમ વૃદ્ધિ કરે નિરાખાધે.

હારે શાસન જયકાર.....શ્રી ગુરૂં ૪
વિચરે દેશ વિદેશમાં સુવિશેષ,
હારે યોગ્ય જીવને દે ઉપદેશ;
હારે ટાલે જન્મ જરા ના કલેશ,
હારે ક્ષમાધર વળી ગુલ છે અશેષ.

હારે ભવિ હૃદયના હાર.....શ્રી ગુરૂં ૫
સુમતિ સલૂણી નારતું મુખ પેખી,
હારે કુમતિ કુલટા ફરે ઉવેખી;
હારે થયા પ્રવચન તત્ત્વ ગવેખી,
હારે થાય આનંદ ગુણીજન પેખી.

હારે સુખના કરનાર.....શ્રી ગુરૂં ૬

ધીર વીર ગંભીર ને વિજ્ઞાની,
હારે અતિ નમ્ર ને ઉજ્જ્વલ ધ્યાની;
હારે જ્ઞાન-દાન વિષે મહાદાની,
હારે સદ્ગત કરી જોણે જિંદગાની.
હારે એવે બેઠો પાર.....શ્રી ગુરુ ૭

ભાગ્ય ભાજન ભાગ્યે મદ્યા યશનામી,
હારે ગુરુ કર્મસિંહુજી સ્વામી;
હારે શુદ્ધ જિનમત પંથાનુગામી,
હારે કહે નાગચંદ્ર શિરનામી.
હારે એવો નરનાર.....શ્રી ગુરુ ૮

જીવનનું સિંહાવલોકન.

દોહરા.

હે પ્રભુ! હે પ્રભુ! શું કહું? દીનાનાથ! દયાલ! ૧
હું તો દોષ અનંતનું, ભાજન છું કરણાલ! ૧
શુદ્ધ ભાવ મુજમાં નથી, નથી સર્વ તુજ રૂપ;
નથી લઘુતા કે દીનતા! શું કહું? પરમ સ્વરૂપ. ૨
નથી આજ્ઞા ગુરુ દેવની, અચલ કરી ઉરમાંય;
આપ તણો વિશ્વાસ દઢ, ને પરમાદર નાંચ. ૩
ભોગ નથી સત્સંગનો, નથી સત્સેવા ભોગ;
કેવલ અર્પણતા નથી, નથી આશ્રય અનુયોગ. ૪
હું પામર શું કરી શકું? એવો નથી વિવેક;
ચરણ-શરણ ધીરજ નથી, મરણ સુધીની છેક. ૫

અચિંત્ય તુજ મહાત્મ્યનો, નથી પ્રકુલિત લાવ;
 અંશ ન એકે રનેહનો, ન મળે પરમ પ્રલાવ. ૬
 અચળરૂપ આસક્તિ નહિ, નહિં વિરહનો તાપ,
 કથા અલભ્ય તુજ પ્રેમની, નહિં તેનો પરિતાપ. ૭
 ભક્તિમાર્ગ પ્રવેશ નહિં, નહિં ભજન દૃઢ ભાન;
 સમજ નહિં નિજ ધર્મની, નહિં શુભ દેશે સ્થાન. ૮
 કાલ દોષ કલિથી થયો, નહિં મર્યાદા ધર્મ;
 તોય નહિં વ્યાકૂલતા, જીવે પ્રભુ મુજ કર્મ. ૯
 સેવાને પ્રતિકૂલ જે, તે બંધન નથી ત્યાગ;
 દેહેન્દ્રિય માને નહિ, કરે બાહ્ય પર રાગ. ૧૦
 તુજ વિયોગ સ્પુરતો નથી, વચન નયન મન નાહિં;
 નહિં ઉદાસ અન્ન-ભક્તથી, તેમ ગૃહાદિક માંહિં. ૧૧
 અહંભાવથી રહિત નહિં, સ્વધર્મ સંચય નાહિં;
 નથી નિવૃત્તિ નિર્મલપણે, અન્ય ધર્મની કાંઈ. ૧૨
 એમ અનંત પ્રકારથી, સાધન રહિત હુંય;
 નહિં એકે સદ્ગુણ પાણુ, મુખ બતાવું શુંય? ૧૩
 કેવલ કરુણા-મૂર્તિ છો, દીન બંધુ! દીન નાથ!
 પાપી પરમ અનાથ છું, બ્રહ્મા પ્રભુજી મુજ હાથ. ૧૪
 અનંતકાળથી આથડયો, વિના ભાન ભગવાન!
 સેવ્યા નહિં ગુરુ-સંતને, મૂક્યું નહિં અભિમાન. ૧૫
 સંત ચરણ આશ્રય વિના, સાધન કર્યાં અનેક;
 પાર ન તેથી પામિયો, ઉજ્યો ન અંશ વિવેક. ૧૬
 સહુ સાધન બંધન થયા, રહ્યો ન કોઈ ઉપાય;

સત્સાધન સમજ્યો નહિં, ત્યાં બાંધન શું જાય ? ૧૭
 પ્રભુ ! પ્રભુ ! લય લાગી નહિં, પડ્યો ન સદ્ગુરુ-પાય;
 દીઠા નહિં નિજ દોષ તો, તરિયે કવણ ઉપાય. ૧૮
 અધમાધમ અધિકો પતિત, સકલ જગતમાં હુંય;
 એ નિશ્ચય આવ્યા વિના, સાધન કરશે શુંય ? ૧૯
 પડી પડી તુજપદ પાંકજે, ફરી ફરી માણું એય;
 સદ્ગુરુ ! સંત ! સ્વરૂપ તુજ, એ દઢતા કરી દેય. ૨૦

પ્રાતઃ-પાઠઃ ॥

શાર્દૂલવિક્રોદિત-વૃત્તમ્ ॥

પંચપરમેષ્ઠ-સ્તુતિ:

અર્હન્તો ભગવન્તેન્દ્રમહિતાઃ સિદ્ધાશ્ચ સિદ્ધિસ્થિતા,
 આચાર્યા જિનશાસનોન્નતિકરાઃ પૂજ્યા ઉપાધ્યાયકાઃ ।
 શ્રી સિદ્ધાન્તસુપાઠકા મુનિવગ્ રત્નત્રયારાધકાઃ,
 પન્નૈતે પરમેષ્ઠિનઃ પ્રતિદિનં કુર્વન્તુ વો મદ્ગલમ્ ॥

૧

॥ શ્રી પાર્શ્વ-સ્તુતિઃ ॥

પાર્શ્વો દુઃસ્વવિલુપ્તકસ્ત્રિભુવને પાર્શ્વે રટન્તેઽમરાઃ,
 પાર્શ્વેનાભિહતં કષાયકટકં પાર્શ્વાય તસ્મૈ નમઃ ।
 પાર્શ્વાત્પ્રાપસુખં ભુજઙ્ગયુગલં પાર્શ્વસ્ય ધૈર્યં મહત્,
 પાર્શ્વે ધ્યાનરતો લભેચ્છિવપદં શ્રીપાર્શ્વ ! વૈ પાતુ નઃ ॥

૨

॥ श्रीवीर-स्तुतिः ॥

वीरः सर्व सुरासुरेन्द्रमहितो वीरं बुधाः संश्रिता,
वीरेणाभिहतः स्वकर्मनिचयो वीराय नित्यं नमः ।
वीरात्तीर्थमिदं प्रवृत्तमतुलं वीरस्य घोरं तपो,
वीरे श्रीधृतिकीर्तिकान्ति निचयः श्रीवीर ! भद्रं दिश ॥

३

॥ षोडश सतीनां स्तुतिः ॥

ब्राह्मी चन्दन बालिका भगवती, राजेमती द्रौपदी,
कौशल्या च मृगावती च सुलसा सीता सुभद्रा शिवा ।
कुन्ती शीलवती नलस्य दयिता चूला प्रभावत्यथ,
प्रभावत्यपि सुन्दरी दिनमुखे कुर्वन्तु वो मङ्गलम् ॥

४

વર્તમાન કાલે વિચરતા આઠકોટી મોટી પક્ષના
સાધુ સાંધ્વીઓનાં નામો.

સાધુજીઓનાં નામ.

૧	પૂજ્ય મહારાજશ્રી કાનજી સ્વામી	
૨	„ કાનજી સ્વામી મારવાડી	
૩	યુવાચાર્ય મં નાગચંદ્રજી સ્વામી	
૪	મહારાજશ્રી કલ્યાણચંદ્રજી સ્વામી	
૫	„ વિનયચંદ્રજી	„
૬	„ લક્ષ્મીચંદ્રજી	„
૭	„ તિલોકચંદ્રજી	„
૮	„ માણેકચંદ્રજી	„
૯	ઉપાધ્યાય મં દેવચંદ્રજી	„
૧૦	મહારાજશ્રી કૃષ્ણજી	„
૧૧	„ ગુલાબચંદ્રજી	„
૧૨	„ કપુરચંદ્રજી	„
૧૩	„ ઉત્તમચંદ્રજી	„
૧૪	„ હિમચંદ્રજી	„
૧૫	„ કેવલચંદ્રજી	„
૧૬	„ રામચંદ્રજી	„
૧૭	„ રતનચંદ્રજી	„
૧૮	„ કુશલચંદ્રજી	„
૧૯	„ કૃપાચંદ્રજી	„

સાધ્વીજીઓનાં નામ.

૧	આર્યાજી	પાંચીબાઈ	સ્વામી.
૨	„	વીરબાઈ	„
૩	„	મેઘબાઈ	„
૪	„	કુંવરબાઈ	„
૫	„	ગદાલબાઈ	„
૬	„	હીરબાઈ	„
૭	„	જેતબાઈ	„
૮	„	મીઠીબાઈ	„
૯	„	વેલબાઈ	„
૧૦	„	વેજબાઈ	„
૧૧	„	દેવકુરબાઈ	„
૧૨	„	ભાણુબાઈ	„
૧૩	„	ઈંદ્રાબાઈ	„
૧૪	„	ખેમકુરબાઈ	„
૧૫	„	પાંચીબાઈ	„
૧૬	„	કુંવરબાઈ	„
૧૭	„	રામકુંવરબાઈ	„
૧૮	„	બાનબાઈ	„
૧૯	„	જેઠીબાઈ	„
૨૦	„	લાડકુંવરબાઈ	„
૨૧	„	માણિકબાઈ	„
૨૨	„	સુંદરબાઈ	„
૨૩	„	પાર્વતીબાઈ	„
૨૪	„	માનકુરબાઈ	„

૨૫	આર્યાણ	સંતોકબાઈ	સ્વામી
૨૬	„	વેલબાઈ	„
૨૭	„	જેવતીબાઈ	„
૨૮	„	મણીબાઈ	„
૨૯	„	અમૃતબાઈ	„
૩૦	„	દેવકુરબાઈ	„
૩૧	„	મણીબાઈ	„
૩૨	„	માણેકબાઈ	„
૩૩	„	વજકુરબાઈ	„
૩૪	„	વેલબાઈ	„

સત્પુરૂષોના સદ્ગુણો.

॥ શાર્દૂલવિક્રીડીતમ ॥

ધર્મે તત્પરતા મુખે મધુરતા દાને સમુત્સાહિતા,
મિત્રેઽવજ્ઞકતા ગુરૌ વિનયિતા ચિત્તેઽતિગમ્भीરતા ।
આચારે શુચિતા ગુણે રસિકતા શાસ્ત્રેઽતિવિજ્ઞાનિતા,
રૂપે સુન્દરતા પ્રભૌ ભજનિતા સત્સ્વેવ સંદૃશ્યતે ॥

૧.

ભાવાર્થ:—ધર્મને વિષે તત્પરતા, વાણીને વિષે મધુરતા, દાનમાં ઉત્સાહ, મિત્ર પ્રત્યે નિષ્કપટતા, ગુરુપ્રત્યે નમ્રચિત્ત વિષે અતિગંભીરતા, આચારમાં પવિત્રતા, ગુણ ઉપર અનુરાગ, શાસ્ત્ર સંબંધી સંપૂર્ણ વિજ્ઞાન, આકૃતિ વિષે મહાર્હિતા અને પરમાત્મા વિષે ભક્તિ, એ સત્પુરૂષોના ગુણો જોવામાં આવે છે.

